De Vreedzame School

Invoeren van leerlingmediatoren

CED groep

Als leren je lief is

CED groep

Als leren je lief is

Tekst
Leo Pauw
Hans Scheltema
Jakob van Sonderen
Mirjam van der Ven

Illustraties
Ineke Koene

Auteursrechten voor behouden
© 2012 CED-Groep (v/h Eduniek), Maartensdijk
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

CED groep
Als leren je lief is

Inhoudsopgave

Inleiding..... 3
Beschrijving traject van invoering leerlingmediatoren 5
Handreikingen voor mediatoren en trainers van leerlingmediatoren 11
Draaiboek mediator-training bijeenkomst 1 21
Draaiboek mediator-training bijeenkomst 2 29
Draaiboek mediator-training bijeenkomst 3 35
Extra oefeningen.....41

Bijlagen:

1. Checklist organisatie leerlingmediatie
2. Sollicitatieformulier
3. Diploma
4. Afrondingsgesprek
5. Mediatieformulier voor de leerlingmediator
6. Evaluatieformulier voor de mediatoren
7. Evaluatieformulier voor de leerlingen
8. Coöperatieve werkvorm TafelRondje per Tweetal
9. Coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd
10. Coöperatieve werkvorm TweePraat
11. Casussen conflict twee volwassenen
12. Stappenplan Mediatie
13. Stappenplan Mediatie ‘speciaal’
14. Woorden ‘wel’, ‘niet’ en ‘soms’ op A4
15. Casus: De CD met Amiena en Khadiesja
16. Casus: De CD met Mohammed en Roy
17. Casus: De gescheurde bloes met Angela en Birgit
18. Casus: Voetbal met Roy en Jeffrey
19. Casus: Roddel met Suzanne en Michelle
20. Stap 1 tot en met 17: stappenplan per stap op A4
21. Stap 1 tot en met 17: stappenplan ‘speciaal’ per stap op A4
22. Werkboek ‘De Vreedzame School: training leerlingmediatoren’
23. Voorbeeldbrief om ouders toestemming te vragen
24. Voorbeeldtekst Nieuwsbrief over mediatie

Inleiding

Voor u ligt de map ‘Invoeren van leerlingmediatoren’ behorende bij het programma De Vreedzame School. Deze map helpt u bij het invoeren van leerlingmediatie in het bijzonder bij het trainen van leerlingen tot mediator.
In 2011 zijn de lesmappen van De Vreedzame School herzien. Dit was een goede gelegenheid deze map daarop aan te passen, waarbij de ervaringen van het trainen van honderden kinderen tot mediator zijn meegenomen.

Het is een bijzonder idee, dat er inmiddels op bijna 500 Vreedzame scholen vele duizenden leerlingen zijn opgeleid tot mediator! Elke keer blijken de kinderen zeer gemotiveerd om mediator te mogen worden en elke keer zijn de volwassenen verrast door wat kinderen in de trainingen lieten zien aan talenten en kwaliteiten. Ook ouders zijn trots, vooral als het hun kind betrof.

Deze map heeft u nodig bij het invoeren van leerlingmediatie op uw school. U treft hierin informatie over het hele invoeringstraject en een draaiboek voor de drie trainingsmomenten voor de leerlingen, die gesolliciteerd en gekozen zijn om mediator te mogen worden.
Bij de eerste invoering is het van belang dat u in de klassen de lessen leerlingmediatie uit blok 5 laat behandelen. Hierdoor ontstaat er een gezonde voedingsbodem in de school om leerlingenmediatie tot een succes te maken.
Het team wordt geïnformeerd over het hele traject zodat ze weten wat er van hen verwacht gaat worden. De eerste training van leerlingen doen de gecertificeerde trainers van De Vreedzame School. Tijdens die trainingen zijn er leerkrachten aanwezig (vaak twee) die de coaching van de leerlingmediatoren op zich gaan nemen. Zij zullen de training overgedragen krijgen en later zelf nieuwe leerlingen gaan trainen, op het moment dat mediatoren de school verlaten.

Onze ervaring is dat leerlingen later in het leven de voordelen merken van de mediator-vaardigheden en inzichten. Vaak krijgen zij in het voortgezet onderwijs opnieuw de vraag of zij zich willen inzetten voor deze mooie taak.
In de Vreedzame Wijken zien we dat leerlingmediatoren de overstap maken naar Wijkmediatie en anderen aanspreken op de regels die voor de Vreedzame Wijk zijn opgesteld. Het is daarvoor wel belangrijk dat leerlingen eerst een aanvullende training krijgen!
In de wijk, buiten de veilige context van de school werken andere processen. Het is essentieel hen te leren hoe zij daar veilig kunnen opereren. Via het secretariaat van de Vreedzame School of De Vreedzame Wijk kunt u in contact komen met trainers die u daarbij helpen. (zie ook www.devreedzameschool.nl of www.devreedzamewijk.nl).

Wij wensen u net zo veel plezier als wij zelf hebben met het opleiden van leerlingmediatoren! Voor tips houden wij ons aanbevolen en voor vragen kunt u terecht bij de website en bij uw trainer van De Vreedzame School.

Beschrijving traject van invoering leerlingmediatoren

Inleiding

We beschrijven hier hoe leerlingmediatie in de school kan worden ingevoerd. Het is een voorstel, de school kan andere keuzes maken. Wel is dit traject gebaseerd op de ervaringen die we op scholen hebben opgedaan. Het is van belang dat ook de leerlingen zelf meedenken over het vormgeven van de mediatie. Het is een verantwoordelijkheid die aan hen wordt gegeven en waar ze zelf over kunnen nadenken en meebeslissen. Deze notitie is geschreven voor professionals die kinderen helpen bij de invoering van leerlingmediatie in een Vreedzame School.

Selectie van de leerlingen

In de meeste gevallen (maar uiteraard afhankelijk van de specifieke situatie en de grootte van de school) kiezen we voor 12 mediatoren, meestal uit groep 7 en 8, soms ook uit groep 6. Bij voorkeur evenveel jongens als meisjes. Hierdoor ontstaan er 6 gemengde koppels die een keer per week 'dienst' hebben, met elke week een ander koppel als reserve. De sollicitatieprocedure voor leerlingmediatoren vindt plaats in de groepen waaruit de leerlingen afkomstig zijn. Zorg ervoor dat de overige collega's op de hoogte zijn van de procedure. In overleg met uw trainer/adviseur kunt u er ook voor kiezen alle leerlingen van groep 7 op te leiden. Alleen leerlingen die willen volgen de training. Het is belangrijk dat u de leerlingen uitlegt dat de selectie pas daarna plaatsvindt.

Wie wordt leerlingmediator? De leerkrachten van de betreffende groepen starten in dezelfde week een sollicitatieprocedure in hun groep. Ter introductie vertellen ze dat De Vreedzame School kinderen leert om hun conflicten zelf op te lossen. Soms lukt dat niet en is er hulp bij nodig. Ze kunnen dan naar een leerkracht toe stappen, maar andere kinderen uit de klas of van andere klassen kunnen net zo goed en misschien wel beter helpen bij het oplossen van conflicten. Vertel dat de school met iets bijzonders gaat starten: er komen leerlingmediatoren. Dat zijn kinderen waar je naar toe mag gaan als je een conflict hebt met iemand en je het niet samen kunt oplossen. Het is een nieuwe, interessante en ook best wel moeilijke taak en daarom krijgen de kinderen die leerlingmediator gaan worden een training. De eerste groep leerlingmediatoren wordt opgeleid door de gecertificeerde trainer van De Vreedzame School, in samenwerking met twee leerkrachten van de school (de coaches). Vervolgens leiden de coaches ieder jaar de nieuwe mediatoren op, in samenwerking met de leerlingmediatoren die eerder zijn opgeleid en hun taak voortzetten.
Vertel dat het stappenplan dat in de lessen te vinden is (blok 5, vanaf groep 3) de basis is van de training. Zorg ervoor dat de leerlingen helder genoeg hebben wat leerlingmediatie inhoudt, bijvoorbeeld door:

- Te verwijzen naar de ervaringen met de lessen over mediatie (blok 5).
- Een voorbeeld te laten zien: rollenspel of een opname van een mediatie (zie www.devreedzameschool.nl).

- Met de leerlingen te verkennen wat een leerlingmediator gaat leren: bijvoorbeeld
  - stappenplan voor mediatie kennen en toepassen
  - goed en actief luisteren
  - kinderen zelf oplossingen laten bedenken
  - respect hebben voor beide partijen
  - neutraal en meervoudig partijdig zijn

De vraag is nu: wie zou dat willen en kunnen? Het is belangrijk dat de keuze tot leerlingmediator door de groep gedragen wordt. De groep heeft er dus een belangrijke stem in. Deel de sollicitatieformulieren (zie bijlage 2) uit, laat de leerlingen hun naam invullen boven aan het formulier en onderstaande vragen beantwoorden:

- Naar wie zou jij toegaan bij een conflict? Wie denk je dat een goede leerlingmediator zou kunnen worden? Schrijf een of meer namen op.
- Zou jij zelf mediator willen worden? Schrijf op waarom je dat graag wil (of niet wil), en waarom je denkt dat jij dat goed zou kunnen (of niet goed zou kunnen).

Vertel de leerlingen dat de sollicitatieformulieren gebruikt worden voor de keuze van mediatoren en dat ook de leerkrachten er een stem in hebben.

In de volgende fase gaan de leerkrachten van de groepen (6), 7 en 8 bij elkaar zitten en nemen met de stuurgroep van De Vreedzame School de namen door. Bespreek de uiteindelijke samenstelling van de groep met elkaar. Kom tot een groep van zo'n 12 leerlingen die worden opgeleid tot leerlingmediator. De precieze grootte is afhankelijk van de grootte van de school en het aantal 'diensten' van de leerlingmediatoren.
Het kan zijn dat de leerkrachten iemand op de lijst zetten die niet door de leerlingen is gekozen. Het is een aandachtspunt als een leerling niet gekozen is door de eigen groep: in hoeverre zullen leerlingen op deze mediator afstappen? Het omgekeerde kan ook: dat veel leerlingen gekozen hebben voor een bepaalde leerling en de leerkrachten de voorkeur geven aan een ander.
Het is belangrijk dat de groep divers is: evenveel jongens als meisjes, diversiteit qua persoonlijkheid en afkomst, zodat er voor iedereen op school wel iemand is die aanspreekt.
Bespreek met ieder gekozen kind dat de school graag wil dat het wordt opgeleid tot leerlingmediator en vraag of het kind dat (nog steeds) wil. Vraag vervolgens ook de ouders van de betreffende kinderen om toestemming. In de bijlagen vindt u een voorbeeldbrief gericht aan de ouders. Leg ouders zorgvuldig uit dat kinderen de kans krijgen iets te leren waar ze veel aan kunnen hebben. Neem op voorhand de zorg weg, dat de kinderen bij heftige ruzies moeten inspringen. Voor ouders is het belangrijk dat zij snappen dat de leerkrachten zorgen voor een veilige situatie voordat de leerlingmediatoren aan de slag gaan. Een ouderavond over dit onderwerp, waar bijvoorbeeld leerlingenmediatoren een bijdrage leveren is een goede optie. In de bijlagen vindt u een voorbeeld tekst voor een eventuele nieuwsbrief gericht aan de ouders.
Breng vervolgens de andere collega's, leerlingen en ouders op de hoogte van de keuze van de kinderen die worden opgeleid tot leerlingmediator. Geef degenen die het niet geworden zijn de

nodige aandacht. Zijn er voor hen misschien andere belangrijke schooltaken te bedenken? Zijn er nog plaatsen in een commissie beschikbaar?

Training

De eerste groep leerlingmediatoren wordt opgeleid door de gecertificeerde trainer van De Vreedzame School, in samenwerking met twee coaches van de school. Vervolgens leiden de coaches ieder jaar de nieuwe mediatoren op, in samenwerking met de leerlingmediatoren die eerder zijn opgeleid en hun taak voortzetten. De school krijgt de beschikking over het draaiboek en de leerlingen die deelnemen aan de training krijgen het werkboek leerlingmediatie. De training bestaat uit drie bijeenkomsten van twee uur, die onder schooltijd op school plaatsvinden. Er wordt veel in groepen van vier geoefend, waarbij coaching door een volwassene onmisbaar is. De gecertificeerde trainer van De Vreedzame School bespreekt iedere training (kort) voor en na met de coaches zodat er helderheid is over de mogelijkheden voor ondersteuning tijdens en na de bijeenkomsten. Het maken van video-opnames kan ondersteunend werken, informeer de leerlingen goed over de bedoeling hiervan en wees attent wanneer het belemmerend werkt op het leerproces van de leerlingen.
Na afloop van de laatste training krijgen de leerlingen het certificaat leerlingmediatie (zie bijlage 3) en www.devreedzameschool.nl), dat uitgereikt kan worden tijdens een feestelijke bijeenkomst met de hele school. De coaches voeren een afrondingsgesprek met iedere leerlingmediator waarin ook expliciet gevraagd wordt of de leerlingmediator in de praktijk aan de slag wil (zie bijlage 4).
De coaches kunnen de volgende jaren zelf de trainingen verzorgen. Ondersteuning door de Vreedzame Schooltrainer kan dan bijvoorbeeld bestaan uit het opstellen van een plan leerlingmediatie, de voorbereiding en uitvoering van de training of het verzorgen van een Masterclass.

Dienst

Hoe vaak zijn de leerlingen in functie als leerlingmediator? Te vaak is een te grote belasting, te weinig geeft ze geen gelegenheid om ervaring op te doen. Een keer per week zou mooi zijn. Bij een aantal van 12 mediatoren kan dat gerealiseerd worden: ieder dag (of dagdeel) hebben twee leerlingmediatoren dienst en iedere week zijn er steeds twee andere leerlingen reserve. De leerlingmediatoren werken in principe in tweetallen: ze kunnen elkaar ondersteunen en leren van elkaar.
Tijdens de pauzes zijn de mediatoren herkenbaar in functie; ze dragen bijvoorbeeld een hesje. Maar er kunnen zich ook op andere tijdstippen van de dag ruzies voordoen. Vaak hangt in de hal van de school een mooi bord met daarop de foto's en namen van de leerlingmediatoren die die dag dienst hebben. Een mediator kan gedurende de dag bemiddelen als dat nodig is. Als school maak je afspraken hoe je omgaat met de beschikbaarheid van de leerlingmediatoren. Wanneer om mediatie wordt gevraagd krijgt de leerlingmediator tijd om dat op dezelfde dag te doen. Zorg ervoor dat de leerlingen zich geen zorgen hoeven te maken over de gemiste lestijd.

Na iedere mediatie vullen de mediatoren het mediatieformulier in (zie bijlage 5), dat leren ze in de training. De formulieren leggen ze in een speciaal daarvoor bestemd bakje dat iedere dag geleegd wordt door de coaches van de leerlingmediatoren.

Rooster of vrije keus

Naast het rooster dat de school maakt voor de leerlingmediatoren (*Wie heeft wanneer dienst?*) is het ook mogelijk dat leerlingen hun eigen leerlingmediator kiezen. Bijvoorbeeld wanneer ze bevriend zijn met de leerlingmediator die dienst heeft en zodoende de neutraliteit en meervoudige partijdigheid in gedrang is. Dan kunnen leerlingen zelf uitmaken naar welke mediator ze toe stappen. In de praktijk is een mengvorm het mooiste: elke dag hebben twee leerlingmediatoren dienst, hun foto hangt op het bord in de school. Die leerlingen bemiddelen in principe op die dag. Zijn er leerlingen die graag een ander willen dan kunnen ze ook met die leerlingmediator een afspraak maken.

Verwijzing leerkrachten naar mediatoren

De leerkrachten zijn belangrijke ‘verwijzers’ naar de mediatoren. Als leerlingen naar leerkrachten toegaan met hun conflict gaat de leerkracht eerst na of ze het zelf kunnen oplossen. Zo niet, dan verwijst de leerkracht naar de leerlingmediatoren (tenzij er redenen zijn om als leerkracht zelf te mediëren of arbitrage te doen). Wees ook attent op onopgeloste conflicten waarmee leerlingen niet uit zichzelf naar de leerkracht komen.

Het moment waarop mediatie plaatsvindt

Mediatie gebeurt indien mogelijk als het conflict zich voordoet en beide partijen voldoende zijn afgekoeld,maar niet in staat blijken te zijn om het conflict samen op te lossen. De pauze is een geschikt moment om te mediëren. Wanneer het conflict in de pauze niet opgelost kan worden krijgen de leerlingen de gelegenheid om onder lestijd door te gaan. De conflicthebbers moeten soms wel inhalen wat ze gemist hebben in de klas, dat geldt in principe niet voor de mediatoren. Er kan een maximumtijd worden afgesproken: indien meer tijd nodig is checkt de leerlingmediator bij de leerkracht of het akkoord is om door te gaan of dat de mediatie op een ander moment een vervolg krijgt. Afhankelijk van de leeftijd kan mediatie ook op een later moment op de dag plaatsvinden. Bij de groepen 1-2 is het bijna altijd de leerkracht die bemiddelt: voor kleuters is het van belang dat conflicten direct besproken worden en dat ze daarbij ondersteund worden door een vertrouwd persoon.

Plek voor de mediaties

In de periode waarin de training plaatsvindt wordt door de coaches met de mediatoren gekeken welke plek op school geschikt is om te gebruiken. Het moet een rustige plek zijn, waar geen omstanders aanwezig zijn.
Maak hier een echte mediatieplek van. Hang een groot bord (MEDIATIE) op en leg het stappenplan (geplastificeerd) klaar, maak bakjes met mediatieformulieren (een bakje met lege formulieren en

een bakje voor de ingevulde exemplaren) en zorg voor schrijfgerei en papier. Zorg ook voor een klok in verband met de tijdsbewaking. Er kan ook gebruik gemaakt worden van een stopwatch of zandloper.

Intervisiebijeenkomsten

Het coachen van de mediatoren is de vaste taak van twee leerkrachten die dit op zich willen nemen: de coaches. In de eerste periode dienen de mediatoren intensief begeleid te worden: aan het eind van elke dag even wordt even gepraat met de dienstdoende mediatoren. Sommige koppels werken wellicht in de eerste periode onder toeziend oog van de coach.
De ingevulde mediatieformulieren worden in het daarvoor bestemde bakje gedaan en door de coach iedere dag bekeken. Deze brengt zo nodig de betreffende leerkracht (van de kinderen die een conflict hadden) op de hoogte van de gemaakte afspraken.

Na de training organiseren de coaches iedere vier tot zes weken een intervisiebijeenkomst met de mediatoren. Bedenk dat het ambacht mediatie in de praktijk pas echt geleerd wordt! Mogelijke onderdelen van de bijeenkomst:

- ervaringen van de leerlingmediatoren en van de coaches
- reflectie op een eigen leerdoel: *'Wat wil je leren in de komende periode en wat helpt je daarbij?'*
- elementen uit het draaiboek behorende bij de training leerlingmediatie (zie ook de extra oefeningen na de derde bijeenkomst)
- speel een of meer mediaties uit aan de hand van de voorbeelden die de leerlingen zelf aandragen
- bespreken van ervaringen/evaluaties van collega's
- bespreken van evaluaties van de mediatoren en andere leerlingen (zie bijlagen 6 en 7)

Ouders

De school bedenkt hoe alle ouders geïnformeerd worden over het traject leerlingmediatie. Het verdient aanbeveling om in deze periode een ouderavond hierover te organiseren met als inhoud leerlingmediatie. Naast informeren is het mogelijk om ouders tijdens de bijeenkomst ervaring te laten opdoen met gebruik van het stappenplan. Ook kunnen fragmenten getoond worden van het videomateriaal indien gefilmd is tijdens de trainingen of er kan gebruik gemaakt worden van een voorbeeldfilmpje van mediatie. Ouders van de leerlingmediatoren worden specifieker geïnformeerd over de training en de functie van leerlingmediator die hun kind gaat vervullen.
Het is ook mogelijk om een aantal bereidwillige en sociaal vaardige ouders te laten participeren tijdens de training van de leerlingmediatoren: ze kunnen groepjes ondersteunen tijdens de rollenspelen. Een aantal van de ouders die hebben deelgenomen aan de training kan ook een rol krijgen tijdens de invoering van leerlingmediatie in de praktijk, bijvoorbeeld door een deel van de ondersteuning van de leerlingmediatoren op zich nemen, dat natuurlijk in goed overleg met de coaches.

Evaluatie

Eens per half jaar evalueren de coaches, voorafgaande aan een intervisiebijeenkomst met de leerlingen van de betreffende groepen, de mediatoren en de collega's hoe de leerlingmediatie op school verloopt. Een hulpmiddel hierbij zijn de evaluatieformulieren voor de leerlingmediatoren en andere leerlingen (zie bijlagen 6 en 7).

Meestal blijven leerlingen meerdere jaren leerlingmediator, aan het eind van ieder schooljaar is het verstandig om bij iedere mediator te checken of hij of zij ook in het nieuwe schooljaar verder wil gaan. Vervolgens wordt door de coaches (in overleg met het team en de leerlingmediatoren) een plan leerlingmediatie gemaakt voor het volgende schooljaar.

Nieuwe mediatoren trainen

Na de eerste training wordt het trainen van nieuwe mediatoren een jaarlijks terugkerend punt op de schoolkalender: de leerlingmediatoren van de vorige groep 8 zijn van school af en is er mogelijk ook nog ruimte voor nieuwe leerlingmediatoren uit andere groepen. De nieuwe training kan in de eerste periode van het nieuwe schooljaar starten. De school moet nadenken over de vraag wanneer en door wie (coaches al dan niet met externe begeleiding) de training wordt voorbereid en gegeven. De 'senior' leerlingmediatoren draaien mee in de training zodat de 'oude' en 'nieuwe' leerlingmediatoren elkaar leren kennen, van elkaar leren en met elkaar samenwerken. De nieuwe leerlingmediatoren krijgen na afloop van de training hun diploma.

Implementatie

Bovenstaande en andere organisatorische zaken staan nog eens op een rij in een checklist. Zie hiervoor de Checklist organisatie leerlingmediatie (zie bijlage 1).

Handreikingen voor mediatoren en trainers van leerlingmediatoren

Handreikingen en tips

In De Vreedzame School leren kinderen en volwassenen conflicten op te lossen op een constructieve manier. Dat kunnen beide partijen zelf doen of met hulp van een derde, neutrale partij: een mediator. De mediator helpt de strijdende partijen met het oplossen van hun conflict. De mediator lost niet zelf het conflict op, draagt (in eerste instantie) geen oplossingen aan, maar draagt er toe bij dat de partijen zelf zo ver komen dat ze een (win-win-) oplossing voor het conflict kunnen bedenken en gaan uitvoeren. Mediatie is op veel plekken in de samenleving ingeburgerd: bij de rechtspraak, burenruzies, echtscheidingen, arbeidsconflicten e.d. En ook op school. Het gaat om het benutten van de eigen kracht van mensen (in ons geval kinderen) die een conflict hebben. Ze zijn zélf actief verantwoordelijk voor de oplossing. Zij moeten de relatie weer herstellen. De mediator is dus niet een soort scheidsrechter, maar juist iemand die het proces in goede banen leidt.

In dit leesstuk willen wij leerkrachten meer vertellen over het mediatieproces. Het zal ze helpen als mediator voor kinderen en bij het opleiden van leerlingen tot mediator.

In onze optiek is het belangrijkste doel van mediatie dat ‘conflictpartners’ constructief met elkaar in gesprek komen. Door het herstellen van de communicatie en het op een positieve manier laten praten, wordt het fundament gelegd voor herstel van de relatie.
Vanuit dat perspectief behandelen we hier enkele onderwerpen waardoor inzicht ontstaat in mogelijke aanpakken die helpen bij mediatie. Aan de orde komen:
neutraliteit/onpartijdigheid, wederkerigheid in relaties, oplossingen bij mediatie en de kunst van het vragenstellen bij mediatie.

Neutraliteit en meervoudige partijdigheid

Bij mediatie zijn partijen in veel gevallen allereerst gericht op het niet willen verliezen en in mindere mate op het willen winnen van het geschil. Het handelen van de mediator wordt dan bekeken in termen van gunstig en ongunstig voor het eigen belang.
Partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat de bemiddelaar niet de ene of de andere partij voortrekt. De neutraliteit is de ruggengraat van mediatie. Tegelijkertijd zal een mediator ieder van de partijen het gevoel moeten geven goed te hebben begrepen in welke positie en vanuit welk belang men aan tafel zit. Dit staat op gespannen voet met volkomen neutraal blijven. Het optimale doel van een mediator is dan ook niet zo zeer volledige neutraliteit, maar meervoudige partijdigheid.
Simpel gesteld komt dit neer op optimaal begrip en compassie in gelijke mate voor beide partijen.

Hoe is dit te bereiken?
Allereerst door als mediator verschil te blijven maken tussen je iets kunnen voorstellen vanuit de positie van een ander en het ééns zijn met die voorstelling! Dit subtiele verschil is essentieel.

'*Ik kan me voorstellen dat je (partij a.) boos bent geworden toen je uitgescholden werd. Ik kan me ook voorstellen dat jij (partij b.) schrok van de erg stevige tackel en toen ging schelden.'*

Mensen communiceren vooral non-verbaal. Dat betekent dat je als mediator in staat moet zijn op geen enkele manier te laten merken wat je eigen oordeel is over wat je hoort. En dat ook niet te laten merken door de manier waarop je samenvat/parafraseert. En dan toch te kunnen zeggen, dat je je kunt voorstellen hoe iemand zich in een conflict gevangen weet…. Een mediator wordt wel eens kunstenaar van de taal genoemd.

Ten tweede door de aandacht tussen partijen eerlijk te verdelen. Dit kun je bijvoorbeeld doen door na de samenvatting van wat de ene partij heeft gezegd, direct de andere partij te vragen, welke betekenis de samengevatte kwestie voor diegene heeft. Of waar men het wel mee eens is etc. Bij het eerlijk verdelen van spreektijd is het handig om bijvoorbeeld aan te kondigen dat de ander zo ook de gelegenheid krijgt zijn/haar verhaal te doen.

Bij het trainen van kinderen tot mediator, is het dus zinvol de kinderen te laten ervaren hoe snel anderen kunnen merken, wanneer de mediator ergens een duidelijke mening over heeft en hoe dat uitwerkt in de mediatie. Wat helpt is het oefenen in neutrale feedback. Wat ook helpt is het stilleggen van oefensituaties tijdens de training op dit aspect en medemediatoren in opleiding te laten opschrijven wat de mediator ergens van vindt en waarmee dat lijkt samen te hangen.

Vooral extraverte kinderen kunnen in dit verband baat hebben bij de instructie om zich strikt te houden aan het stappenplan mediatie van de Vreedzame School. Zie het als een soort gestructureerde en technische oplossing voor al te expressieve non-verbale communicatie.
Hier ligt een valkuil voor veel trainers: juist een rijke en expressieve communicatie van een mediator maakt indruk en lijkt veel invloed te hebben. We vinden dat al snel knap in vergelijking tot het kind, dat weinig verbaalexpressief lijkt en vooral korte vragen stelt. Het risico bestaat veel positieve feedback te geven aan de expressieve mediatoren en de rustige en stille kinderen te adviseren wat expressiever te worden. In een groep wordt deze boodschap makkelijk als een oordeel ervaren. Voor trainers van mediatoren is het goed te weten dat veel expressief en extravert reageren mediatoren een onbedoelde grote betrokkenheid op de inhoud van het conflict geeft.
De mediator moet er voor zorgen dat de partijen zelf het werk doen. Een levendige en rijk communicerende mediator zal makkelijk in de valkuil stappen van:

'Hoe meer de mediator doet, des te minder doen de partijen.'

Wederkerigheid in relaties

Kan een mens in zijn eentje op een onbewoond eiland zich fatsoenlijk of kwetsend gedragen? Zie hier het dilemma van de wederkerigheid. Gedrag en communicatie krijgen betekenis door reacties van de anderen, door de verschillen tussen mensen en door de context waarin men zich bevindt.
Als we over ons eigen gedrag nadenken, hebben we de neiging vooral de situatie waarop we reageren en het gedrag van anderen te zien. De ander wordt bijna reflexmatig van oordelen voorzien (leuk, lastig, agressief etc.). Het is moeilijk om na te denken hoe het eigen gedrag misschien tot dit reactiegedrag heeft geleid.
Het is onmogelijk om niet te communiceren (het zwijgen van de een kan de ander al op allerlei manieren interpreteren). Stil zijn en zelfs afwezigheid kunnen door anderen van allerlei betekenissen worden voorzien. Communicatie tussen mensen is dus een wederkerig proces is: het gedrag van de een leidt tot gedrag van de ander en dat leidt weer tot gedrag/reactie van de eerste etc. De bedoelingen achter het gedrag worden niet vanzelf door de ander zo begrepen. Mensen geven een eigen betekenis aan het gedrag en de communicatie van een ander en daarmee liggen conflicten op de loer.

'*Voor de één is het logisch dat kinderen die niet goed kunnen voetballen niet mogen meedoen: het is gewoon minder leuk als ze wel meedoen. Voor de ander gaat het om ergens bij horen, zich verbonden voelen en moet dus iedereen mogen meedoen.*'

Bij mediatie is het belangrijk te verkennen hoe de partijen een verschil van gezichtspunt hebben op situaties en het gedrag van elkaar.
Niet de een of de ander **IS** het probleem, maar er is een probleem, waar beiden op een of andere manier last van hebben!

Het verschil in ontwikkelingsniveau bij kinderen speelt een grote rol. Volwassenen hebben al moeite om het eigen gedrag te bezien op het mogelijke effect voor anderen. Zelfreflectie bij

peuters is een zeldzaamheid. Ook de verstandelijke vermogens spelen een rol bij het vermogen om over eigen gedrag en het effect daarvan op anderen, na te denken.
Bij kinderen onder de zes jaar heeft uitgebreide mediatie weinig zin. Kleine kinderen beschrijven conflictsituaties veel meer in concrete gedragstermen (‘toen trok hij aan de step en ik ook en toen viel ik en toen…’). Vandaar dat mediatie bij kinderen uit de middenbouw van de basisschool ook relatief snel klaar is: ze vertellen het gedrag, worden uitgenodigd te vertellen wat ze eigenlijk wilden/willen en hoe ze dat samen kunnen oplossen.
Bij oudere kinderen en volwassenen vormt de betekenisverlening van gedrag en situatie, naast het plakken van persoonlijkheidskenmerken een complicerende factor. Het bewust maken van de wederkerigheid kan dan helpen.
Een goede manier daarvoor is de partijen onderscheid te leren maken tussen gedrag, bedoeling en betekenisverlening door de ander. Als mediator geeft dat je de mogelijkheid uit de schuldvraag te blijven en te bouwen aan cirkels van actie-betekenisverlening-reactie-betekenisverlening-reactie etc. Leerlingmediatoren kunnen in vervolgtrainingen leren vragen te stellen naar (bedachte) bedoelingen achter het gedrag dat tot de ruzie heeft geleid. Het is in ieder geval handig leerlingmediatoren te wijzen op het verschil tussen conflicten bij jonge kinderen en oudere kinderen. Bedachte bedoelingen en zelfs toegedichte eigenschappen kunnen zo vergeleken worden met de eigenlijke doelen en behoeftes van partijen.

‘Hij deed heel stom tegen mij.’ Vraag*: ‘Wat zag je, merkte je, waardoor je dat dacht? Wat betekende dat voor jou?’ (*Aan de ander*: ‘Wat wil je duidelijk maken?’)*

Bij langdurige relaties ontstaan er op basis van regelmatige interacties, automatische gevolgtrekkingen over elkaars gedrag. Deze patronen helpen bij het makkelijk en moeiteloos samenwerken en samenleven*.*

‘Ik weet, dat als mijn partner moe en hongerig uit het werk komt het enorm wordt gewaardeerd als het eten klaar is.’

Het wordt een probleem als verlangens gefrustreerd worden door negatief ervaren gedrag van de ander en de daarop volgende reactie of actie. De basis voor een conflict wordt zo gelegd.
Het ontdekken van een gegroeid patroon tussen twee mensen, helpt de verschillende verhalen weer met elkaar in verbinding te brengen.

‘….als het zo is gegaan dat x zich zo gedroeg en dat y daar de volgende betekenis aan gaf en vervolgens er als volgt op reageerde en vervolgens etc. etc….’

Er is een verschil in conflicten tussen mensen, die elkaar al langer kennen en ook samenleven, -werken of –spelen en de incidenten tussen partijen die elkaar niet zo goed kennen. Veel conflicten tussen kinderen in de basisschoolperiode spelen zich op dat laatste niveau af. Het zijn en blijven redelijk makkelijk oplosbare incidenten.

Voor leerlingmediatoren is het handig dat we ze leren onderzoeken hoe lang de conflictpartijen elkaar al kennen en of zich in de relatie patronen hebben ontwikkeld.
Wanneer kinderen regelmatig terugkerende conflicten hebben, helpt het om dieper te zoeken naar de onderliggende, gegroeide negatieve patronen en oordelen. Denk aan de ijsberg, waarbij het grootste deel onder het wateroppervlakte zit en dus in eerste instantie onzichtbaar is. In dergelijke gevallen zal mediatie zich moeten richten op het opsporen van de opgebouwde negatieve gedragspatronen en de verlangens die gefrustreerd zijn geraakt.

Oplossingen

Het ideaal: conflicten op een positieve manier oplossen, zodat iedereen tevreden is met de oplossing. En nog mooier vinden we het als er een 'win-win-oplossing' wordt gevonden. Hoe mooi zou de wereld eruit zien, als de dagelijks in het nieuws langskomende wereldconflicten eindelijk eens positief opgelost zouden worden. Helaas zijn er redenen, die het positief oplossen van conflicten in de weg kunnen staan.
Twee van die redenen zijn: genoegdoening en wraak. Wanneer in een religieus conflict bomaanslagen ingezet worden als middel om het conflict te winnen, dan begrijpt iedereen dat familieleden, vrienden en geliefden van slachtoffers wraak willen, een vorm van genoegdoening. Wederzijdse gewelddadigheden kunnen zo eeuwen een veenbrand in stand houden, die bij het minste of geringste een uitslaande brand oplevert.
Een andere reden waardoor de 'win-win-oplossing' niet altijd haalbaar is, is verschil in macht. Je doet als medewerker in een conflict met je leidinggevende er verstandig aan je vooraf te realiseren wie de grootste invloed heeft op hoe de relatie wordt ingericht. Hoe zouden conflicten tussen een soldaat en zijn meerdere worden opgelost? Of een conflict tussen een groep hooligans en één verkeeragent? Of tussen een pester en een gepeste?

Bij een groot machtverschil of te veel geweldsescalatie, zal mediatie dus niet (of nog niet) het juiste middel zijn om het conflict op te lossen. Ook wanneer het doel van de ene partij bestaat uit het willen vernietigen/verslaan van de andere partij, maakt mediatie weinig kans.

In de Vreedzame School leren we kinderen het belang van een 'win-win-oplossing'.
Wanneer we kinderen opleiden tot mediator zullen we in dat streven enige nuance moeten aanbrengen. Zelden komt er door mediatie een oplossing waar alle partijen 100% enthousiast over zijn. Vaak mogen we al blij zijn met een oplossing waarin beide partijen zich kunnen vinden en die aan hun belangen en verlangens op aanvaardbare wijze tegemoet komt.
Soms is de oplossing gelegen in het eerlijk verdelen van de verliezen, de negatieve gevolgen…..
Ook dat kan een heel goede oplossing zijn!

Vragen stellen

'Het is niet nodig veel over het probleem te weten om het op te kunnen lossen.
En: *Iedereen heeft gelijk en de waarheid bestaat niet'.*

Twee uitspraken die zeker van toepassing zijn bij mediatie en die richting geven aan het vragen stellen.

Vragen die vooral **probleemgericht** zijn helpen bij mediatie om elkaars verhaal te begrijpen en versterken de werkrelatie met de mediator. Het gaat dan om verhelderingvragen: wie, waar, wanneer, hoe vaak etc. Meestal zijn dit goede vragen in de beginfase van mediatie.

Vragen die **oplossingsgericht** zijn zorgen voor meer positieve energie en versterken het gevoel van eigenwaarde en het vermogen er uit te kunnen komen. Oplossingsgerichte vragen hebben pas effect als je aansluiting hebt gevonden bij waar partijen mee worstelen.
Voorbeeldvragen zijn*: 'Stel dat het conflict is opgelost, wat zou er voor jullie dan veranderd zijn? Wat zouden anderen merken als het conflict is opgelost?'* In de fase dat er oplossingen worden besproken is de vraag: *'Hoe zou dat helpen?'* een mooie vraag.
Andere nuttige vragen zijn:
Na inbreng van de problemen*: 'Hoe is dit een probleem voor jou?'*
'Stel dat je de film kon terugdraaien wat zou je dan anders kunnen doen?'
'Stel dat jullie een gezamenlijk doel zouden hebben, hoe zou dat helpen?'
'Als dit het probleem is, wat zouden jullie daarvoor in de plaats willen?'
'Wat zou het kleinste stapje kunnen zijn richting deze oplossing?'
'Wat zou je dan anders doen?'
'Wat is voor jullie nuttig om nu te bespreken?'
'Wat zou je nog meer willen bereiken?'
(Er zijn honderden vragen te bedenken en te vinden in de literatuur.)

In de fase waarin gesproken wordt over oplossingen is het belangrijk dat we kinderen leren nadenken en praten over de eigen bijdrage aan mogelijke oplossingen. Conflictpartijen hebben het liefst dat de ander verandert. Handige zinnen zijn dan:

'Dat zou kunnen en wat zou jij zelf kunnen doen om dit probleem op te lossen?' of
'Misschien een idee voor de ander. Hoe zou jij de ander kunnen helpen bij wat die belangrijk vindt?'

Relationele vragen hebben het voordeel dat ze de partijen helpen te begrijpen hoe dingen gelopen zijn en hoe iedereen daar een aandeel in had. Ze kunnen helpen bij het ontschuldigen. Mensen voelen zich in conflicten vaak gekrenkt en beschadigd door elkaar. Relationele vragen kunnen interacties verhelderen, die dit kwetsen hebben veroorzaakt.
Hieronder vallen bijvoorbeeld **gedragseffectvragen**:

'Als iemand voorstelt te gaan voetballen, wie gaat dan meestal partijen maken?'

Dit type vragen geeft belangrijke informatie aan de partijen en kan onderliggende patronen verduidelijken. Oudere kinderen kunnen hiervan profiteren.
Verschilvragen helpen te laten zien dat er allerlei verschillende reacties en belevingen mogelijk zijn. Ze kunnen gaan over eerst en later, meer en minder, beter en slechter etc.
Een bekende vraag bij mediatie is:

'Wie heeft er het meeste last van dit conflict en wie minder?'

De goede relationele vragen op het goede moment stellen vraagt veel oefening en inzicht.

Nog enkele tips en strategieën

Een belangrijke tip is dat we *op tijd* conflictoplossende strategieën als mediatie inzetten. Hoe hoger en langer de escalatie in ruziegedrag duurt, des te moeilijker is een goede en positieve oplossing te bereiken. Het vraagt van leerkrachten èn de mediatoren een alertheid om tijdig kinderen hulp aan te bieden bij het oplossen van conflicten.

Een tweede tip is dat we niet zondermeer kunnen gaan mediëren bij situaties waarbij de machtsverschillen te groot zijn. Te denken valt aan: ernstige pestsituaties, een conflict waarbij achter één partij een groep zit of er sprake is van een groot verschil in leeftijd, communicatief vermogen of intelligentie. Andere strategieën zijn dan meer op hun plaats: oplossingsgerichte pestaanpak, steungroep organiseren, herstelgesprekken, regeloverschrijdend gedrag bestraffen, voorgesprekken, hulpje in de mediatie etc.

Een derde tip is van een heel andere orde: het positieve resultaat bij leerlingmediatie is vooral het gevolg van het gesprek zelf. Kinderen zitten met een conflict in hun maag, willen zich graag veilig voelen en erbij horen. Het elkaar horen, het begrijpen (door de hulp van de mediator) van de ander, het samen verantwoordelijk voelen voor het herstel van het contact, het zijn allemaal aspecten, die door het gesprek grotendeels worden bereikt nog los van de feitelijke oplossing.

Een mooie regiemogelijkheid tijdens mediatie is het gebruik maken van de keuze om kinderen direct met elkaar te laten praten of ze via de mediator te laten praten.
Eén van de regels bij de mediatie is dat kinderen elkaar niet mogen onderbreken. In de praktijk is dat een handige regel. Leerlingmediatoren raken al snel de leiding kwijt, wanneer de conflictpartners met elkaar gaan praten en vooral wanneer dit leidt tot verhitte gemoederen. In de beginfase van de mediatie zullen partijen elkaar willen overtuigen van eigen standpunten en de inbreng van de ander proberen te ontkrachten. Mediatoren herhalen in dat geval de regel: *'We onderbreken elkaar niet.'* Zo kunnen de escalerende emoties weer doven. De mediator heeft weer de regie en kan eisen dat de partijen via hem/haar spreken.

Maar als de sfeer rustig is en er weer ‘basaal’ gesproken wordt (je ziet dat men naar elkaar luistert en in het spreken aansluit bij de ander), kan de mediator (met name in de tweede fase van de mediatie) er voor kiezen de partijen direct met elkaar te laten praten. Wanneer dat goed gaat, zijn opstekers krachtige versterkers van deze positieve communicatie.
Daarmee is het hoofddoel van mediatie aan de orde: als de partijen weer echt kunnen luisteren en praten met elkaar, dan lossen ze hun problemen het beste op.
Het is mogelijk dit zelfs aan te kondigen of te verzoeken.

‘Ik zie jullie zo rustig praten en goed naar elkaar luisteren, zouden jullie op die manier nu met elkaar willen praten?’

Je kunt dus aangeven, dat het lijkt of de partijen al zo constructief luisteren en spreken, dat je ze zou willen uitnodigen op deze constructieve manier met elkaar te praten. Als dat goed gaat, is de oplossing vaak snel gevonden. Mocht dit toch op enig moment dreigen mis te gaan, dan kan het gesprek worden stop gezet, samen gevat en gaan vervolgens de partijen weer via de mediator praten.

Iedereen kent het verschil tussen een soepel inhoudelijk gesprek en een lastig inhoudelijk gesprek. Het verschil hangt samen met de gebruikte non-verbale taal: intonatie, mimiek, houding etc. Hiermee worden de onderlinge betrekkingen ingekleurd.
‘Je doet zo afstandelijk de laatste tijd.’ Dit rustig en neutraal uitgesproken, maakt een neutrale inhoudelijke reactie mogelijk. Boos en provocerend gebracht, zal dezelfde zin wellicht meteen tot een tegenaanval leiden.

*‘Waar wilt u een reactie op? Op **wat** u zegt of op **hoe** u het zegt?’*

Het onderscheid maken tussen wat gezegd en hoe iets gezegd wordt kan helpen om de vraag boven tafel te krijgen waar het nu eigenlijk echt om gaat. Oplossingen voor de eigenlijke problemen beklijven dan beter en versterken de relatie.

De kunst van de mediatie is de kunst van de taal. Sommige vragen doen de spanning verhogen, andere vragen geven ruimte voor compassie.
Hoe komen we van ‘de ander is het probleem’ naar hoe lossen we het ‘tussen ons liggende probleem’ op. Mediatie geeft kinderen inzicht in hoe mensen vreedzaam met elkaar kunnen leven. Het begint altijd met praten….

Mediator-training

Bijeenkomst 1

Doel van de eerste bijeenkomst is dat de leerlingen:

- Elkaar beter leren kennen
- Zich positief identificeren met de groep
- Actief deelnemen aan de training
- Zicht hebben op wat een leerlingmediator doet
- Stap 1 tot en met 9 van het stappenplan mediatie kunnen uitvoeren

Materialen

- Kring (stoelen)
- Aantal flappen en stiften (of een schrijfbord)
- Per leerling het werkboek 'De Vreedzame School: training leerlingmediatoren' (zie bijlage 22)
- Per leerling een pen
- Naamstickers
- De Vreedzame School-bal
- Filmpje leerlingmediatie (zie www.devreedzameschool.nl) en apparatuur om af te spelen
- Een kladblok of blaadjes
- Kopieën van stap 1 tot en met 9 (zie bijlage 20)
- Casus conflict twee volwassenen (zie bijlage 11)
- Coöperatieve werkvorm TafelRondje per Tweetal (zie bijlage 8)
- Coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (zie bijlage 9)

Toelichting

Hieronder vindt u een voorstel voor de agenda voor de eerste training. Voelt u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

Voorbereiding

- Bereid een conflict voor dat gebruikt kan worden om stap 1 tot en met 9 te introduceren in de grote kring: twee volwassen (de coaches) hebben een conflict. Dit conflict wordt ook gebruikt in training 2. U kunt hierbij gebruik maken van een van de casussen (zie de bijlage) of zelf een conflict bedenken.
- Afhankelijk van uw groep en situatie bedenkt u met de kinderen een casus of maakt u gebruik van een casus uit de bijlagen (zie bijlagen 15 t/m 19).
- Schrijf de agenda op een flap of bord.
- Schrijf de tekst voor de Binnenkomer op een flap of bord.
- Zet de stoelen in een kring.
- Zorg voor apparatuur om het filmpje af te spelen.

- Maak een lijst van de namen van de leerlingen om tijdens de training te kunnen turven wanneer u iemand een opsteker heeft gegeven (‘de opstekerlijst’). Dit helpt om uw aandacht (en opstekers) evenredig over alle leerlingen te verdelen.

Planning

Onderwerp	Deelactiviteiten	Materiaal	Tijd
Ontvangst	Verwelkomen van de leerlingen Een gemixte kring vormen Uitleg geven over het belang van leerlingmediatie voor de school Verwachtingen verhelderen Afspraken maken hoe er tijdens de training met vragen omgegaan wordt	Kring (stoelen) Werkboeken Naamstickers	5 min.
Binnenkomer	Naamspel met de bal: motivatie van de leerlingen om mediator te worden	De Vreedzame School-bal Flap met opdracht	5 min.
Wat gaan we leren?	Verhelderen van de inhoud van de eerste bijeenkomst Afspraken maken over het leerklimaat tijdens de trainingen	Agenda op bord of flap Flap om afspraken op te schrijven	10 min.
Wat doet een mediator?	Inventariseren welke vaardigheden voor een mediator van belang zijn Iedere leerlingmediator maakt expliciet wat hij of zijn al kan en nog wil leren	Filmpje leerlingmediatie en apparatuur om af te spelen Per tweetal een blaadje en pen Flap en stift Werkboeken	25 min.
Mediatie: wanneer?	Uitleg over de plek van leerlingmediatie in De Vreedzame School	Flap en stift	5 min.
Goed en actief luisteren	Oefenen met actief luisteren	Papier en schrijfgerei voor de coaches Flap en stift	15 min.
Korte pauze			5 min.
Stappenplan mediatie: 1-9	Stappenplan: stap 1-9 Kleine oefengroep Grote oefengroep	Stap 1 tot en met 9 van het stappenplan in het groot Werkboek Flap	40 min.
Afspraken en evaluatie	Aandacht besteden aan vragen De eerste training evalueren		5 min.
Afsluiting	Regenstorm		5 min.
		Totaal	2 uur

Ontvangst leerlingen

Een paar aanbevelingen om de training te starten:

- Heet de leerlingen welkom en geef iedereen een hand. Ga na of de leerlingen elkaar bij naam kennen. Indien gewenst kunt u naamstickers gebruiken.
- Vraag de leerlingen in de kring te gaan zitten: jongens en meisjes om en om. Leg uit waarom dat is: ze zijn straks mediatoren voor alle kinderen op school en werken in gemengde koppels, zodat de kans vergroot wordt dat kinderen die een conflict hebben zich veilig voelen bij de mediatoren.
- Feliciteer de mediatoren met hun uitverkiezing. Vraag op welke manier ze gekozen zijn. Vat samen dat zij zijn uitgekozen omdat de leerkracht en hun klasgenoten er vertrouwen in hebben dat zij goede mediatoren kunnen zijn. Vertel iets over het belang van leerlingmediatie voor de school: dat kinderen verantwoordelijkheid krijgen voor de sfeer in de klas en school.
- Maak helder wat uw verwachtingen zijn van de leerlingen: actief meedoen en eigen verantwoordelijkheid nemen. Ze hebben immers zelf gekozen om deel te nemen aan de training.
- Maak de afspraak dat iedereen hier is om te leren en dat iedereen gevraagd wordt elkaar daarbij te helpen.
- Check of de verwachtingen van de leerlingen overeen komen met uw eigen verwachtingen.
- Geef vanaf het begin opstekers voor positief gedrag en leg de relatie met leerlingmediatie en het leerproces in de training, bijvoorbeeld samenwerken, betrokkenheid, fouten durven maken.

Binnenkomer

Iets over jezelf

Hang een flap op met de volgende zin: *'Ik ben …., zit in groep …, en ik wil graag mediator worden omdat …..'*. Geef de leerlingen kort denktijd. Demonstreer de bedoeling met een leerling: A heeft De Vreedzame School-bal en vertelt, B herhaalt wat A heeft gezegd en vertelt vervolgens zelf. Let op: ieder herhaalt wat de voorganger heeft verteld. Ga door tot alle leerlingen geweest zijn. Geef opstekers voor het goed luisteren.

Wat gaan we leren?

- Neem de agenda van de bijeenkomst door. Geef een overzicht en een korte beschrijving van elk onderdeel en maak helder wat de leerlingen vandaag gaan leren. Vraag de leerlingen of iedereen het hier mee eens is.
- Vraag de leerlingen hoe ze erbij zitten, hoe ze zich voelen. Vaak hebben leerlingen zin in de training maar soms zijn ze ook zenuwachtig. Besteed naar aanleiding van de agenda aandacht aan gevoelens: nieuwe dingen leren kan zowel plezier als spanning met zich mee kan brengen. Een eenvoudige manier om alle leerlingen te laten zien hoe ze zich voelen is de gevoelsthermometer: ieder heeft een denkbeeldige gevoelsthermometer voor zich staan. De hoogte van een recht uitgestrekte arm betekent een 10 (optimaal), op de grond betekent een 0 (heel slecht). Demonstreer de bedoeling. Geef de leerlingen kort denktijd om hun gevoel om te

zetten in een cijfer. Op uw signaal laat ieder zien hoe hij of zij zich op dat moment voelt. Besteed aandacht aan de uitkomsten: laat leerlingen hun gevoel verwoorden, vraag kort door en vraag hoe de groep elkaar kan helpen in (spannende) leersituaties.

- Vertel iets in de strekking van: we zijn hier allemaal om te leren, bij leren hoort ook het maken van fouten, we kunnen elkaar helpen tijdens de trainingen en daar worden we betere mediatoren van.
- Maak met de groep afspraken om goed met elkaar te kunnen werken en schrijf die op een flap: ZO WILLEN WE HET IN ONZE MEDIATIEGROEP. Denk aan: als iemand praat luisteren de anderen, iedereen krijgt hier de kans te leren, we helpen elkaar om te kunnen oefenen, we oefenen hier wat we nog niet goed kunnen, we doen actief mee. U kunt de flap ook gebruiken tijdens training 2 en 3.

Wat doet een mediator?

1. Vertel: Een mediator is iemand die anderen helpt bij het oplossen van hun conflict. Op school kan dat de juf of meester zijn. Op deze school worden jullie opgeleid tot mediator. We gaan kijken naar een voorbeeld van leerlingmediatie en daarna bespreken wat deze leerlingmediator goed deed.
   Laat een filmpje van een leerlingmediatie zien. Bespreek wat de leerlingen gezien hebben, maak hiervoor gebruik van de coöperatieve werkvorm TafelRondje per Tweetal (zie bijlage 8).
   - Laat leerlingen per tweetal aan een tafel zitten: ieder tweetal één papier en pen.
   - Demonstreer de bedoeling: om en om iets opschrijven wat de leerlingmediator goed deed.
   - Geef een paar minuten om de opdracht te doen.
   - Inventariseer door elk tweetal een voorbeeld te laten noemen, maak er een lijst van op een flap. Ga door tot de voorbeelden op zijn en voeg zelf zo nodig nog één toe.
2. Deel de werkboeken uit en geef de leerlingen de gelegenheid hun naam erop te schrijven. Laat de leerlingen vervolgens werkblad 1 *'Wat moet een mediator kunnen?'* erbij pakken en de lijst vergelijken met het lijstje in het werkboek: laat ze in hun werkboek een kruisje zetten voor de voorbeelden die ook op de lijst op de flap staat. Geef waar nodig uitleg of een demonstratie om een item te verhelderen. Bespreek of items ontbreken en voeg deze toe aan de lijst op de flap of in het werkboek.

Gebruik de lijst regelmatig tijdens de het vervolg van de training, bijvoorbeeld:

- Geef specifiek aan aan welke vaardigheid gewerkt wordt tijdens een bepaald onderdeel van de training en waar voortgang geboekt wordt.
- Ook tijdens het nabespreken van rollenspelen kan het werkblad gebruikt worden: wat ging goed, wat kan beter?

Mediatie: wanneer?

Teken de piramide die hieronder staat op een flap of op het bord.

Een Vreedzame School

Vertel aan de hand van de piramide de leerlingen iets in de strekking van:

- *In De Vreedzame School gaat het om: een positieve omgang met elkaar, conflicten oplossen en verantwoordelijkheid van kinderen.*
- *Overal waar mensen samenleven zijn conflicten, conflicten horen bij het leven, ook op een Vreedzame School.*
- *In een Vreedzame School vinden we het belangrijk dat iedereen leert om op een goede manier met conflicten om te gaan, zonder gebruik te maken van geweld.*
- *Alle kinderen hebben op school geleerd om samen conflicten op te lossen (blok 2 van De Vreedzame School).*
- *Soms kom je er niet uit met zijn tweeën en heb je hulp nodig bij het oplossen van het conflict. Jullie hebben allemaal ervaring opgedaan met zo'n vorm van hulp, namelijk mediatie (blok 5 van De Vreedzame School).*
- *Het is als mediator belangrijk dat je weet wanneer leerlingmediatie wel en niet kan. Soms is het beter als de juf of meester er bij betrokken is: bijvoorbeeld wanneer er sprake is van geweld of pesten.*

Vertel de leerlingen kort hoe het mediatie-programma in school wordt opgezet: de training en certificering, de diensten, de coaching. Vertel dat in de komende periode het traject steeds duidelijker wordt en dat ze tegen de tijd dat ze op de speelplaats aan het werk gaan, ze weten wat ze moeten doen. Check of er vragen zijn.

Goed en actief luisteren

Voorafgaand aan de oefening: vraag als trainer de coaches of andere helpers(ouders of leerlingmediatoren) tijdens de oefening opstekers op te schrijven die voorgelezen worden na afloop van de oefening. Zorg dat alle leerlingen een opsteker krijgen.

Een van de dingen die een mediator moet kunnen is goed en actief luisteren. Vertel aan de leerlingen dat ze nu gaan oefenen met actief luisteren door gebruik te maken van de coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (zie stappenplan en illustratie), ze werken drie keer met een ander maatje:

- Vraag de leerlingen tweetallen te vormen door iemand te kiezen die ze nog niet (goed) kennen.
- Vertel dat een gesloten vraag ‘ja’ of ‘nee’ als antwoord kan krijgen, alle andere vragen zijn open vragen.
- Demonstreer de bedoeling met een van de coaches: A zegt welke hobby hij of zij heeft, B gaat daarover open vragen stellen, A antwoordt. Dan gaat B samenvatten en vraagt aan A of het zo klopt.
- Geef denktijd en laat de tweetallen bepalen wie er begint (degene die het eerste jarig is).
- Laat na iedere ronde de coaches/helpers opstekers geven, vul zo nodig aan.
- Maak tot slot op een flap een samenvatting van actief luisteren.
- Laat de leerlingen een of twee punten waarop ze willen oefenen opschrijven in hun werkboek op werkblad 2.

Stappenplan mediatie: stap 1-9

Introductie van het stappenplan

We maken in de training gebruik van het stappenplan op werkblad 4 van het werkboek. Als extra is werkblad 5 in het werkboek het stappenplan ‘speciaal’ opgenomen. Afhankelijk van uw groep kunt u gebruik maken van het stappenplan mediatie of stappenplan mediatie ‘speciaal’.

Laat de leerlingen werkblad 4 voor zich nemen, en vertel dat dit het stappenplan voor mediatie is (bekend uit blok 5 – mediatie - van De Vreedzame School). Loop kort het stappenplan door en vertel dat ze vandaag stap 1 tot en met 9 gaan oefenen. Het belang van stap 1 tot en met 9 is dat de twee conflicteigenaren via de mediator weer met elkaar in gesprek komen.

De volgende trainingsbijeenkomst gaan de leerlingen het hele stappenplan leren.

Grote oefengroep

Vertel aan de leerlingen dat ze stap 1 tot en met 9 eerst in de grote groep gaan oefenen. De twee coaches/helpers hebben een conflict, ze hebben geprobeerd het samen op te lossen en dat is niet gelukt. Ze komen vragen om mediatie, normaal zijn er twee mediatoren maar vandaag bij deze oefening zijn alle leerlingen mediator.

Verdeel stap 1 tot en met 9 over de leerlingen. Geef de leerlingen kort de tijd om hun stap te lezen, geef een aanwijzing voor leerlingen die samen een stap hebben: bijvoorbeeld bij stap 5 vraagt de ene leerling wat het probleem is en de andere leerling vat samen. Vertel de leerlingen dat het om een oefening gaat, dat we eenvoudig beginnen en dat we elkaar gaan helpen.

Start het rollenspel en stop na iedere stap kort om feedback te geven (wat werkt goed en een tip).

Bedank de leerling voor hun inbreng. Vraag de coaches om een reactie:

- Wat werkte goed en waardoor kwamen jullie weer met elkaar in gesprek?
- Is er iets veranderd aan je gevoel?

Kleine oefengroep

Vertel aan de leerlingen dat ze stap 1 tot en met 9 nu ook in de kleine groep gaan oefenen. Vraag de leerlingen naar een (veel) voorkomend conflict op school en maak die situatie samen met de leerlingen geschikt als casus: schrijf en teken op een flap:

- Wie hebben een conflict (A en B)?
- Waar speelt het conflict zich af?
- Waar gaat het conflict over?
- Wat zijn de reacties en gevoelens van A en B op het conflict? Zorg dat A en B ruziegedrag hebben vertoond, dat is handig om in de oefening ook beide partijen oplossingen te laten bedenken.

U kunt ook gebruik maken van een casus uit de bijlagen.

Maak groepen van vier leerlingen (bij een oneven aantal een drietal):

- Twee leerlingen hebben het conflict (A en B): ter voorbereiding verdelen ze de rollen.
- Twee leerlingen zijn mediatoren: iedere mediator heeft een stappenplan voor zich. Ter voorbereiding spreken ze af wie met stap 1 start, doe om en om een stap.
- Oefenen van stap 1 tot en met 9: de coaches en trainer begeleiden de groepjes.
- Na afloop nabespreken: wat werkte goed en tips.
- Vervolgens draaien we de rollen om. Er kan gekozen worden voor een nieuw conflict.
- Iedere groep wordt begeleid door een coach. Als de aandacht van de coaches over meer groepen verdeeld moet worden, let er dan eerst goed op dat de rollen verdeeld zijn en dat er adequaat voorbereid wordt.

Bespreek plenair de oefening na: wat werkt goed en tips.

Afspraken en evaluatie

Bespreek wat vandaag geleerd is door gebruik te maken van de coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (bijlage 9):

- Vraag de leerlingen tweetallen te vormen, met iemand met wie ze nog niet gewerkt hebben. Laat de tweetallen naast elkaar gaan zitten, zodat ze goed kunnen luisteren naar elkaar.
- Maak de opdracht duidelijk 'Wat vertel ik thuis over wat we vandaag hebben geleerd?', verwijs naar de agenda en geef denktijd.
- Laat de leerlingen om beurten een minuut vertellen en actief luisteren. De luisteraar mag één open vraag stellen.
- Bespreek na door ieder kort iets te laten noemen.

Geef ruimte om vragen te stellen.

Vertel wanneer de tweede training is. Maak met de groep een afspraak of het werkboek tussen de trainingen door mee naar huis mag. Bedenk in dat geval met elkaar een idee dat ertoe bijdraagt dat ieder het werkboek ook weer bij zich heeft tijdens de volgende training. Bijvoorbeeld de coaches helpen herinneren, de trainingsdata op kalender zetten in de klas of de leerlingmediatoren schrijven de data in de eigen agenda's.

Afsluiting

Regenstorm

Leerlingen staan in een kring. Leg uit dat we samen het geluid van een regenstorm gaan nadoen. De leerkracht begint met zijn of haar handen langs elkaar te wrijven. Hij of zij gaat daarbij tegenover iemand in de kring staan. Die mag de beweging nadoen. De rest nog niet. De leerkracht gaat de kring rond, en de anderen mogen om de beurt meedoen pas nadat de leerkracht hem of haar in de ogen heeft gekeken.
Bij het tweede rondje knipt de leerkracht met zijn of haar vingers, en gaat weer tegenover de eerste van de kring staan. Die neemt het over. De rest gaat door met handen schuiven. Ieder mag pas weer het vingers knippen overnemen als de leerkracht is langs geweest.
De derde keer gaat de leerkracht rond met het klappen van de handen op de dijen. De vierde keer met het stampen van de voeten. Tot nu toe heeft de wind de blaadjes doen ruisen, is de regen voorzichtig begonnen, is het harder gaan regenen, en is het een echte donderende regenstorm geworden.
Nu gaat de storm weer afnemen. Na het stampen, komt het klappen op de dijen weer terug, vervolgens het vingers knippen, en tot slot het handen schuiven, tot het weer stil is.
Besluit de bijeenkomst met een opsteker voor de hele groep.

Mediator-training

Bijeenkomst 2

Doel van de tweede bijeenkomst is dat de leerlingen:

- Elkaar beter leren kennen
- Zich positief identificeren met de groep
- Actief deelnemen aan de training
- Zicht hebben op wat een leerlingmediator doet
- Kunnen verwoorden wat ze zelf willen leren op het gebied van mediatie
- Stap 1 tot en met 17 van het stappenplan mediatie kunnen uitvoeren

Materialen

- Kring (stoelen)
- Aantal flappen en stiften (of een schrijfbord)
- Per leerling het werkboek 'De Vreedzame School: training leerlingmediatoren' (uitgedeeld tijdens training 1)
- Per leerling een pen
- Naamstickers
- Een kladblok of blaadjes
- De flap ZO WILLEN WE HET IN ONZE MEDIATIEGROEP (gemaakt in training 1)
- Kopieën van stap 1 tot en met 17 (zie bijlage 20)
- Kopieën van de woorden WEL, NIET en SOMS (zie bijlage 14)
- Coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (zie bijlage 9)

Toelichting

Hieronder vindt u een voorstel voor de agenda voor de tweede training. Voelt u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

Voorbereiding

- Bereid hetzelfde conflict voor dat in training 1 gebruikt is om in deze bijeenkomst stap 10 tot en met 17 te introduceren.
- Afhankelijk van uw groep en situatie bedenkt u met de kinderen een casus of maakt u gebruik van een casus uit de bijlagen (zie bijlagen 15 t/m 19).
- Schrijf de agenda op een flap of bord.
- Zet de stoelen in een kring.
- Hang in de ruimte drie A4-tjes met daarop WEL, NIET of SOMS.
- Maak een lijst van de namen van de leerlingen (of gebruik de lijst van de 1e training) en turf wanneer u iemand een opsteker heeft gegeven. Zo vergeet u niemand.

Planning

Onderwerp	Deelactiviteiten	Materiaal	Tijd
Ontvangst	Verwelkomen van de leerlingen Een gemixte kring vormen	Kring (stoelen) Naamstickers	5 min.
Binnenkomer	Spel om elkaar beter te leren kennen: overeenkomsten en verschillen		5 min.
Agenda bespreken	Terugblikken op de eerste bijeenkomst Verhelderen van de inhoud van de tweede bijeenkomst Afspraken maken over het leerklimaat tijdens de trainingen	De flap met afspraken gemaakt tijdens training 1 Agenda op bord of flap	5 min.
Leerdoel	De mediatoren bedenken ieder een eigen leerdoel	Werkboek	15 min
Stappenplan 1-17	Stappenplan: 10-17 Grote oefengroep stap 1 t/m 17	Stap 1 tot en met 17 van het stappenplan in het groot Werkboek Flap	25 min.
Pauze			5 min.
Vervolg stappenplan 1-17	Eigen leerdoel Kleine oefengroep stap 1 t/m 16	Werkboek	30 min.
Wat doet een mediator: vervolg	Checken welke vaardigheden voor een leerlingmediator van belang zijn	Werkboek	15 min
Afspraken en evaluatie	Aandacht besteden aan vragen De tweede training evalueren Afspraken maken	Flap	10 min.
Afsluiting	Een reactiespel waarbij wordt samengewerkt		5 min.
		Totale tijd	2 uur

Ontvangst leerlingen

Een paar aanbevelingen om de training goed te starten:

- Heet de leerlingen welkom en geef iedereen een hand. Indien gewenst kunt u naamstickers gebruiken.
- Vraag de leerlingen in de kring te gaan zitten: jongens en meisjes om en om.
- Geef opstekers over positief gedrag en leg waar mogelijk de relatie met leerlingmediatie en het leerproces in de training, bijvoorbeeld samenwerken, betrokkenheid, fouten durven maken.

Binnenkomer

Ga staan, ga weer zitten

De trainer noemt een zin op zoals *'Ik hou van buitenspelen'*. Iedere leerling waarop die zin van toepassing is gaat staan. Kijk de kring rond, geef aan dat de leerlingen weer mogen gaan zitten. Doe dit met een aantal zinnen, zoals:

- ik hou van soep
- ik draag graag zwarte kleren
- taal is mijn lievelingsvak
- ik hou van voetballen
- ik heb deze week een keer heel hard gelachen
- ik ben soms verlegen

Vraag zo nu en dan kort door bij een leerling. Laat leerlingen zelf ook voorbeelden bedenken.

Wat gaan we leren?

Blik terug op de vorige bijeenkomst, gebruik daarbij de flap met afspraken ZO WILLEN WE HET IN ONZE MEDIATIEGROEP en neem de agenda van deze bijeenkomst door. Geef een overzicht en een korte beschrijving van elk onderdeel en maak helder wat de leerlingen vandaag gaan leren. Vraag de leerlingen of iedereen het ermee eens is, misschien heeft iemand een aanvulling of vraag.

Mijn leerdoel

Bespreek wat iedere leerling wil leren door gebruik te maken van de coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (bijlage 9):

- Vraag de leerlingen tweetallen te vormen, liefst met iemand met wie ze nog niet gewerkt hebben.
- Bekijk met de groep werkblad 1, 2 en 3 van het werkboek en geef de volgende opdracht: *'Pak werkblad 3. Schrijf een paar dingen op die je al kunt en één ding wat je graag wil leren: dat is je leerdoel.'*
- Geef de leerlingen een paar minuten de tijd om werkblad 3 voor zichzelf in te vullen.
- Laat de leerlingen om beurten een minuut vertellen over hun leerdoel, de ander luistert actief en mag één open vraag stellen.
- Bespreek na door ieder zijn of haar leerdoel te laten vertellen. Vraag waar nodig door of maak samen met de leerling het leerdoel concreet.
- Vertel dat de leerdoelen gebruikt gaan worden tijdens de training.

Stappenplan mediatie: stap 10-17

Introductie van de nieuwe stappen

Laat de leerlingen werkblad 4 voor zich nemen, en vertel dat we vandaag met stap 1 tot en met 17 gaan oefenen. Loop kort het stappenplan door en verhelder de essenties van de vier fasen van het stappenplan: introductie, luisteren, zoeken naar oplossingen en kiezen van een oplossing. Vertel dat we eerst met de nieuwe stappen 10-17 aan het werk gaan, waarbij de mediatoren de conflicteigenaren stimuleren om te zoeken naar oplossingen en een oplossing te kiezen. Lees samen stap 10 tot en met 17.

Grote oefengroep

Vertel aan de leerlingen dat ze stap 1 tot en met 17 eerst in de grote groep gaan oefenen. De twee coaches hebben hetzelfde conflict als de vorige keer, ze hebben geprobeerd het samen op te lossen en dat is niet gelukt. Ze komen vragen om mediatie, normaal zijn er twee mediatoren maar vandaag bij deze oefening zijn alle kinderen mediator.

Verdeel stap 1 tot en met 17 over de leerlingen: geef iedere leerling een of meerdere a4-tjes met daarop de stap die ze straks gaan doen.

Geef de leerlingen kort de tijd om hun stap te lezen. Vertel de leerlingen dat het om een oefening gaat, dat we eenvoudig beginnen en dat we elkaar gaan helpen.

Laat het rollenspel starten en leg het rollenspel na iedere stap kort stil om feedback te geven (wat werkt goed en een tip).

Bedank de leerling voor hun inbreng. Vraag de coaches om een reactie:

- Wat werkte goed en waardoor kwamen jullie weer met elkaar in gesprek?
- Is er iets veranderd aan je gevoel?

Kleine oefengroep

Vertel aan de leerlingen dat ze stap 1 tot en met 17 nu ook in de kleine groep gaan oefenen. Vraag de leerlingen naar een (veel) voorkomend conflict op school en maak die situatie samen met de leerlingen geschikt als casus. Schrijf en teken op een flap:

- Wie hebben een conflict (A en B)?
- Waar speelt het conflict zich af?
- Waar gaat het conflict over?
- Wat zijn de reacties en gevoelens van A en B op het conflict? Zorg dat A en B ruziegedrag hebben vertoond, dat is handig om in de oefening ook beide partijen oplossingen te laten bedenken.

U kunt ook gebruik maken van een casus uit de bijlagen.

Maak groepen van vier leerlingen (bij een oneven aantal een drietal):

- Twee leerlingen hebben het conflict (A en B): ter voorbereiding verdelen ze de rollen.
- Twee leerlingen zijn mediatoren: iedere mediator heeft een stappenplan voor zich. Ter voorbereiding spreken ze af wie met stap 1 start, om en om een stap.
- Oefenen van stap 1 tot en met 17: de coaches en trainer begeleiden de groepjes.
- Na afloop nabespreken: wat werkte goed en tips.
- Vervolgens draaien de rollen om. Er kan gekozen worden voor een nieuw conflict.
- Iedere groep wordt begeleid door een coach. Als de aandacht van de coaches over meer groepen verdeeld moet worden, let er dan eerst goed op dat de rollen verdeeld zijn en dat er adequaat voorbereid wordt.

Bespreek plenair de oefening na: wat werkt goed en tips.

Wat doet een mediator: vervolg

Ga weer met de groep in een kring zitten en vraag de leerlingen werkblad 6 te pakken (let op dat ze werkblad 7 niet kunnen zien) en doe daarmee het volgende:

- Ieder vult het werkblad eerst zelf in.
- In tweetallen bespreken de leerlingen vervolgens hun antwoorden.
- Wijs naar de drie A4-tjes met wel, niet of soms die in de ruimte hangen.
- Demonstreer de bedoeling: u noemt de zin ‘een mediator zegt dat iemand moet luisteren’ en denkt hardop welk antwoord volgens u het beste is wel, niet of soms. U loopt naar het betreffende a4-tje. Praat er samen even over.
- Doe dit met de vier zinnen uit het werkboek. De mediatoren lopen op uw teken allemaal tegelijk naar het antwoord dat volgens hem of haar het beste is. Het kan zijn dat leerlingen bij verschillende antwoorden gaan staan. Bespreek iedere zin met elkaar na.
- Laat de leerlingen tot slot de strip lezen van ‘Jan, Jans en de kinderen’ (werkblad 8 van het werkboek) en vraag hen welke fouten de mediator daar maakt, ze kunnen dat op werkblad 9 opschrijven. Welke fouten maakt Harold tijdens het ‘mediëren’ van Jeroen en Catootje? (oa:

niet eerst voorgesteld als mediator, geen instemming gevraagd, niet eerst laten afkoelen, geen afspraken gemaakt, niet het stappenplan gevolgd en zelf met een oplossing komen)

Afspraken en evaluatie

Doe een korte evaluatie: laat alle leerlingen een briefje schrijven met daarin hun reactie op de bijeenkomst, bijvoorbeeld (schrijf de vragen op een flap):

- Wat vind je van de training?
- Wat vind je het meest zinvol?
- Heb je een vraag? Zo ja: welke?
- Heb je een tip voor de laatste training?

Lees de briefjes en vraag waar nodig om verheldering. Neem als trainer de briefjes mee in verband met de voorbereiding van de derde training.

Vertel wanneer de derde en dus laatste training is. Vraag de leerlingen het stappenplan zoveel mogelijk uit hun hoofd te leren, dat helpt om goed te kunnen mediëren.

Afsluiting

Tot vijf tellen

Ga en in de kring staan en introduceer het spel met de volgende spelregels:

- Iedereen mag een cijfer opzeggen, beginnend bij 1.
- De cijfers moeten in volgorde opgezegd worden.
- Als twee leerlingen hetzelfde cijfer tegelijk roepen moet er opnieuw begonnen worden.

Ga na of iedereen de regels begrepen heeft.

Variatie: tot 10 tellen.

Besluit de bijeenkomst met een opsteker voor de hele groep.

Mediator-training

Bijeenkomst 3

Doel van de derde bijeenkomst is dat de leerlingen:

- Elkaar beter leren kennen
- Zich positief identificeren met de groep
- Actief deelnemen aan de training
- Zicht hebben op wat een leerlingmediator doet
- Kunnen verwoorden wat ze zelf willen leren op het gebied van mediatie
- Stap 1 tot en met 18 van het stappenplan mediatie kunnen uitvoeren

Materialen

- Kring (stoelen)
- Aantal flappen en stiften (of een schrijfbord)
- Per leerling het werkboek 'De Vreedzame School: training leerlingmediatoren'
- Per leerling een pen
- Naamstickers
- Een kladblok of blaadjes
- De flap ZO WILLEN WE HET IN ONZE MEDIATIEGROEP (gemaakt in training 1)
- Filmpje leerlingmediatie (zie www.devreedzameschool.nl) en apparatuur om af te spelen
- Voor iedere leerling een wit A4 papier en een dikke stift
- Casus, zie bijlagen 15 t/m 19
- Coöperatieve werkvorm TweePraat (zie bijlage 10)

Toelichting

Hieronder vindt u een voorstel voor de agenda voor de laatste training. Voelt u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

Voorbereiding

- Schrijf de agenda op een flap of bord.
- Bereid de eindopdracht voor, u kunt hiervoor een casus bedenken met de leerlingen of gebruik maken van een casus uit de bijlagen.
- Zet de stoelen in een kring.
- Maak een lijst van de namen van de leerlingen en turf wanneer u iemand een opsteker heeft gegeven. Zo vergeet u niemand.

Planning

Onderwerp	Deelactiviteiten	Materiaal	Tijd
Ontvangst	Verwelkomen van de leerlingen Een gemixte kring vormen	Kring (stoelen) Naamstickers	5 min.
Binnenkomer	Een reactiespel waarbij contact wordt gemaakt met elkaar		5 min.
Agenda bespreken	Terugblikken op de vorige bijeenkomsten Verhelderen van de inhoud van deze bijeenkomst Afspraken maken over het leerklimaat tijdens de trainingen	De flap met afspraken gemaakt tijdens training 1 Agenda op bord of flap	5 min.
Voorbereiding van de eindopdracht	Naar aanleiding van een voorbeeld inventariseren wat goed ging Eigen leerdoel kiezen en vertellen Conflict voorbereiden	Filmpje en apparatuur om af te spelen Werkboek Schoolbord of flap-over met stiften	25 min.
Pauze			5 min.
Uitvoering van de eindopdracht	Iedere leerling komt aan bod als mediator en krijgt feedback (o.a. ten aanzien van het eigen leerdoel)	Werkboek	40 min.
Het mediatie-formulier	Oefenen met het invullen van het mediatieformulier	Werkboek	10 min.
Organisatie van de mediatie	Praktische zaken bespreken die van belang zijn voor de uitvoering		10 min.
Afspraken en evaluatie	Aandacht besteden aan vragen De derde training evalueren Afspraken maken voor het vervolg		10 min.
Afsluiting	Diploma-uitreiking (kan ook op een ander moment, dan kan een afsluiter uit training 1 of 2 herhaald worden)	Diploma's	5 min.
		Totale tijd	2 uur

Ontvangst leerlingen

Een paar aanbevelingen om de training goed te starten:

- Heet de leerlingen welkom en geef iedereen een hand. Indien gewenst kunt u naamstickers gebruiken.
- Vraag de leerlingen in de kring te gaan zitten: jongens en meisjes om en om.
- Geef opstekers over positief gedrag en leg waar mogelijk de relatie met leerlingmediatie en het leerproces in de training, bijvoorbeeld samenwerken, betrokkenheid, fouten durven maken.

Binnenkomer

En klap doorgeven

Vertel de leerlingen dat ze een klap gaan doorgeven. U kijkt de leerling die links van u zit aan en klapt in de handen. De leerling ontvangt de klap door u aan te kijken en ook 1x in de handen te klappen. Daarna draait deze leerling zich naar zijn of haar linkerbuur en doet hetzelfde met die persoon.

Voer na een tijdje het tempo op. Wees er alert op dat de leerlingen oogcontact hebben en zowel de klap aannemen als doorgeven. Variaties:

1. Van richting veranderen.
2. Leerlingen mogen de klap kris-kras doorgeven, ze kijken dan naar de persoon aan wie ze de klap doorgeven, noemen zijn of haar naam en klappen 1x. Die persoon ontvangt de klap door oogcontact en ook 1x te klappen.
3. Opdrachten zoals:
   Het gaat om een hete bal die we doorgeven door middel van de klap.
   Of: probeer het eens zonder geluid (ook het klappen en noemen van namen).

Wat gaan we leren?

Blik terug op de vorige bijeenkomsten, gebruik daarbij de flap met afspraken ZO WILLEN WE HET IN ONZE MEDIATIEGROEP en neem de agenda van deze bijeenkomst door. Geef een overzicht en een korte beschrijving van elk onderdeel en maak helder wat de leerlingen vandaag gaan leren. Vraag de leerlingen of iedereen het ermee eens is, misschien heeft iemand een aanvulling of vraag.

Eindopdracht

Voorbereiding van de eindopdracht

Vertel aan de leerlingen dat vandaag bij de eindopdracht iedereen aan de beurt komt als mediator. Vraag de leerlingen het stappenplan voor zich te pakken en laat een filmpje zien van een leerlingmediatie. Bespreek wat de leerlingen gezien hebben, maak hiervoor gebruik van de coöperatieve werkvorm TweePraat (zie bijlage 10):

- Laat leerlingen per tweetal bij elkaar zitten.
- Demonstreer de bedoeling: om en om iets noemen wat de leerlingmediator goed deed.
- Geef de leerlingen een minuut de tijd om deze opdracht uit te voeren.
- Inventariseer door elk tweetal een voorbeeld te laten noemen, maak er een lijst van op een flap. Ga door tot de voorbeelden op zijn en voeg zelf zo nodig nog één toe.
- Laat de leerlingen werkblad 3 erbij pakken en hun leerdoel bekijken. Laat hen dit leerdoel of een ander passender leerdoel duidelijk op een A4-tje schrijven.
- Bespreek na door ieder zijn of haar leerdoel te laten vertellen. Vraag waar nodig door of maak samen met de leerling het leerdoel concreet.
- Vertel dat de leerdoelen gebruikt gaan worden tijdens de eindopdracht.

Vertel aan de leerlingen dat we de eindopdracht gaan voorbereiden: iedereen komt aan bod als mediator. Bedenk samen met de leerlingen een conflict of maak gebruik van de voorbeelden in de bijlagen.

Uitvoering van de eindopdracht

Verdeel de rollen:

- Twee leerlingen hebben een conflict: ter voorbereiding verdelen ze de rollen (A en B) en bereiden samen met de coach voor wat hun reacties en gevoelens op het conflict zijn, ze hoeven het de mediatoren niet meteen gemakkelijk te maken.
- Twee kinderen beginnen als mediator: iedere mediator heeft een stappenplan voor zich. Ter voorbereiding spreken ze af wie met stap 1 begint. Voorafgaand aan het rollenspel lezen de mediatoren hun leerdoel voor en leggen het A4-tje voor zich op de grond, zodanig dat het zichtbaar is voor de leerlingen die kijken.
- De mediatoren en conflicteigenaren zitten in het midden van de ruimte. De rest van de leerlingen zit om hen heen in een kring (de buitencirkel) met pen en papier.
- De leerlingen in de buitencirkel krijgen de opdracht om de mediatoren te observeren en opstekers op te schrijven, gericht op het leerdoel. Spreek vooraf af wie op welke mediator let.
- Start het rollenspel.
- Na vijf minuten legt u het rollenspel stil en vraagt de aandacht voor een van de twee mediatoren.
- Vraag de leerlingen in de buitencirkel die opstekers hebben voor de ene mediator te gaan staan.
- Laat een leerling die staat een opsteker noemen voor die mediator en weer gaan zitten, de volgende mag leerling die staat mag nu de opsteker noemen. Ga door tot alle leerlingen in de buitencirkel een opsteker gegeven hebben aan die mediator en weer zitten.
- Vervolgens geeft u ook feedback aan deze mediator: opstekers en een tip.
- Hanteer bij de andere mediator dezelfde manier van feedback geven.
- Vraag vervolgens twee andere leerlingen om verder te gaan als mediator, geef aan bij welke stap ze verder gaan. Spreek met de leerlingen in de buitenkring af wie op welke mediator let.
- Doe zoveel rondes als nodig zijn om ieder aan bod te laten komen als mediator. U kunt ook terug naar een eerdere stap in het stappenplan, laat leerlingen bijvoorbeeld goed doorvragen. Zorg ervoor dat iedere leerling oprechte aandacht krijgt tijdens het nabespreken. De rollen van de conflicteigenaren kunnen ook gewisseld worden.

Het mediatieformulier invullen

Laat de leerlingen werkblad 10 voor zich nemen uit het werkboek, en leg uit dat er na elke mediatie een dergelijk formulier moet worden ingevuld. Geef de leerlingen de gelegenheid het formulier in te vullen naar aanleiding van de eindopdracht. Bespreek kort na.

Organisatie mediatie

Schrijf op het bord een aantal organisatorische aspecten (zie ook de checklist organisatie leerlingmediatie, bijlage 1). Bespreek deze met de leerlingen:

1. Hoe is te zien wie er dienst hebben als mediator? Bijvoorbeeld foto's en hesjes.
2. Het rooster.
3. Waar vindt de mediatie plaats?
4. Wanneer mag er gemedieerd worden?
5. Welk materiaal gebruiken de mediatoren? (Bijvoorbeeld het stappenplan en het mediatieformulier.)

Bespreek de ideeën en wie wat precies gaat doen.

Diploma-uitreiking

Na de derde training vindt de diploma-uitreiking plaats. Dat kan aansluitend aan de training of op een ander geschikt moment. De trainer vertelt wat de kinderen hebben gedaan en elk kind noemt één ding dat geleerd is. De directeur houdt een toespraakje en reikt de diploma's uit. Het geheel wordt een beetje feestelijk aangekleed.

Afrondingsgesprek

Voer met iedere leerlingmediator een gesprek ter afronding van de training. Maak hiervoor gebruik van bijlage 4 'afrondingsgesprek'.

Intervisiebijeenkomst

Organiseer ongeveer eens in de zes weken een intervisiebijeenkomst met de leerlingmediatoren. U kunt tijdens de bijeenkomsten ervaringen bespreken, oefenen met het stappenplan aan de hand van een rollenspel (bijvoorbeeld aan de hand van voorbeelden die de mediatoren zelf aandragen) en gebruik maken van de extra oefeningen die hieronder beschreven staan.
Eén tot twee keer per jaar kunt u voorafgaand aan een terugkombijeenkomst de evaluatie-formulieren laten invullen door leerlingen van de bovenbouw en door de leerlingmediatoren, zie bijlagen 6 en 7. Bespreek met de leerlingmediatoren de bevindingen en bedenk met elkaar acties om de leerlingmediatie een goed vervolg te geven.

Extra oefeningen

Hieronder staan enkele extra oefeningen uitgewerkt die u kunt gebruiken tijdens een intervisiebijeenkomst met de leerlingmediatoren wanneer bepaalde vaardigheden extra oefening nodig hebben.

1. Brainstormen

Het doel: kinderen worden vaardiger in het verzinnen van oplossingen.
Het beoogde effect: in stilte denken, lezen en schrijven geeft ruimte om oplossingen te bedenken en voorkomt te snelle reacties tijdens mediatie op aangedragen oplossingen.

De werkwijze

- Bespreek een conflict uit de dagelijkse praktijk of vertel er één uit de bijlage (zie bijlagen 15 t/m 19). Bespreek kort hoe het verloop van de mediatie is gegaan tot en met stap 9.
- Maak drietallen. Twee zijn de conflicteigenaren en één is de mediator.
- Geef ieder drietal één blaadje en pen.
- Demonstreer de bedoeling: u laat een tweetal conflicteigenaren brainstormen over de vraag *'Wat zou kunnen helpen om dit probleem op te lossen?'* Maak hierbij gebruik van de coöperatieve werkvorm TafelRondje per Tweetal (zie bijlage 8) om en om schrijven ze een mogelijke oplossing op.
- Laat de drietallen gelijktijdig de opdracht uitvoeren.
- Stop de oefening en instrueert de mediatoren om beurtelings te vragen aan de twee conflicteigenaren:
    1. Zit er een oplossing bij waarvan je denkt dat het zou helpen?
    2. Zijn jullie het daar allebei mee eens?
    3. Wat zou jij dan kunnen doen? (aan allebei deze vraag stellen).
    4. Wat spreken jullie nu af?

Variant: dezelfde situatie wordt neergezet, maar nu met twee partijen, die geen oplossing weten. U instrueert de mediator om nu Tafelrondje per Drietal te doen. De mediator schrijft nu als eerste een idee op. Hiermee kan de mediator ideeën aandragen die in stilte kunnen worden gelezen, aangevuld of die tot nieuwe ideeën gaan leiden.

2. Tijdelijk stoppen en herstarten van de mediatie

Het doel: de kinderen kunnen vast oefenen met dergelijke situaties.
Het beoogde effect: leren 'timen' van een onderbreking, welke woorden gebruik je dan? Hoe regel je een nieuwe afspraak? Hoe start je na een tijdelijke onderbreking?

De werkwijze

- Start met het inventariseren van goede momenten of aanleidingen, om voor te stellen de mediatie te onderbreken. (Voorbeeld: er is iemand nog erg boos.) Schrijf de voorbeelden op het bord of op een flap. Het zal neerkomen op situaties als: iemand blijft erg boos en zou eerst moeten afkoelen, iemand heeft geen zin meer mee te werken, iemand houdt zich niet aan de regels en partijen weten geen oplossing.
- Maak tweetallen.
- Demonstreer de bedoeling, u kunt hierbij gebruik maken van de coöperatieve werkvorm TweeGesprek op Tijd (zie bijlage 9): bespreek met een leerling wat je in dergelijke situaties het beste kunt zeggen, bijvoorbeeld *'Als het je niet lukt om oplossingen te verzinnen, zullen we het dan later nog even proberen?'* of *'Ik zie dat je boos bent. Ik stel voor nu te stoppen en later, als je bent afgekoeld, weer verder te gaan.'* Doe dat om de beurt een minuut.
- Laat de leerlingmediatoren in tweetallen bespreken wat ze in dergelijke situaties kunnen zeggen.
- Inventariseer de voorbeelden op een flap.
- Maak viertallen en bereid een rollenspel voor (twee conflicteigenaren en twee mediatoren). Maak gebruik van het zelfde conflict als waarmee u deze oefening bent begonnen. Instrueer de conflicteigenaren dat ze aanleiding geven om de mediatie te onderbreken.
- Laat de leerlingen in viertallen oefenen (1 ronde) en ondersteun waar nodig.
- Bespreek de ervaringen, laat leerlingen tips geven of doe dat zo nodig zelf.
- Draai nu de rollen om (de mediatoren van net worden conflicteigenaren) en doe het rollenspel nog een keer (ronde 2).
- Bespreek ook nu weer na.
- Sluit af met een samenvatting: *'Wat werkt….'*

U kunt meerdere situaties op deze manier oefenen.

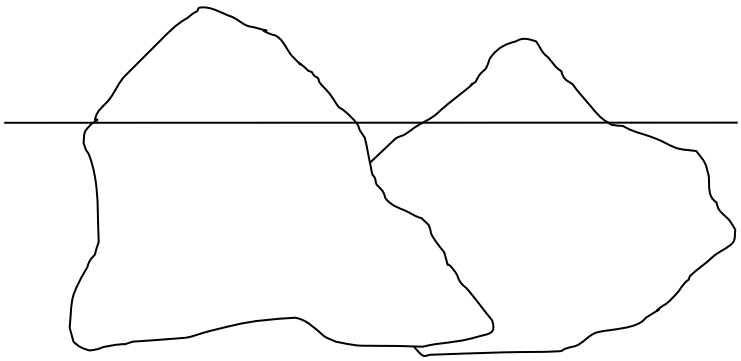
3. De IJsberg

Het doel: leren het verschil te zien tussen oppervlakkige conflicten en dieperliggende conflicten en hoe je met dat verschil zou kunnen omgaan.
Het beoogde effect: ervaring opdoen met het effect van verschillende vragen.

De werkwijze
Vooraf: met een collega, ouder of mediator heeft u een casus voorbereid, die gaat over een redelijk simpel lijkend conflict/ruzie dat een al langere, conflictueuze geschiedenis kent.

(Voorbeeld: twee meisjes waren eerst vriendinnen. Toen er een nieuw meisje in de klas kwam is één van de vriendinnen vooral met het nieuwe meisje gaan optrekken. Elke poging van de verlatene om aansluiting te zoeken, werd vooral door het nieuwe meisje op een flauwe en kwetsende manier afgewezen. Ook het vorige vriendinnetje is steeds onaardiger gaan reageren. Over het minste of geringste ontstaan er kleine ruzies. De ruzie die nu bij de mediatoren is binnengekomen gaat over de mobieltjes. Ze hebben elkaars mobieltjes ouderwets en dom gevonden. Zij zijn gaan schelden over zaken als: zeker te arm om een smartphone te kopen, je moet niet stoer doen etc.)

- Maak met stoelen een hoefijzeropstelling, zodanig dat de leerlingen het bord of de flap-over kunnen zien.
- Teken een ijsberg met waterlijn zoals op het voorbeeld hieronder:

- Leg kort uit dat veel ruzies lijken te gaan over conflicten die voor iedereen te zien zijn, vooral bij jongere kinderen is dat het geval. Soms (bij terugkerende conflicten en conflicten bij oudere kinderen) kan het verstandig zijn te onderzoeken of er ‘diepere’ conflicten zijn.
- U heeft vooraf met een collega, ouder of kind afgesproken welk dieperliggend conflict u gaat voorspelen. Ga met deze andere conflictpartij voor het hoefijzer zitten en vertel hoe het oppervlakkige deel van het conflict zich heeft afgespeeld.
- Vertel: *‘We gaan zo onderzoeken welke vragen ons uitnodigen om te gaan praten over het zichtbare deel van de ijsberg (de oppervlakte) en welke vragen ons laten praten over het dieper liggende probleem (onder water).’*
- Laat de kinderen in tweetallen twee vragen bedenken.

- Nodig een tweetal uit om de bedachte vraag te stellen. U en uw medespeler laten de vraag inwerken en geven feedback: op welk niveau de vraag jullie lijkt aan te spreken. Schrijf de vraag bij de ijsberg, bij het ervaren niveau (boven of onder de waterspiegel).
- Zo gaat u de tweetallen af, totdat de vragen geïnventariseerd zijn.
- Vervolgens laat u eerst enkele vragen stellen die bij de oppervlakte staan en reageert beiden kort.
- Hetzelfde doet u bij enkele vragen die op het dieperliggende conflict inhaken.
- Eventueel laat u nu in viertallen de casus oefenen volgens het stappenplan mediatie. Geef daarbij de opdracht te starten met de oppervlaktevragen en daarna met de dieptevragen.

(Voorbeeld dieptevragen: wie heeft er van jullie het meeste last van dit conflict? Hoe lang hebben jullie al last van ruzies? Wat is er nu echt aan de hand? Hoe zouden andere kinderen jullie probleem noemen? Gaat het conflict alleen over…(incident)….? Wat zit je echt dwars? Als jullie eigenlijk meer dwars zit, hoe zou je dat dan noemen? Ik denk dat er meer aan de hand is, willen jullie daarover praten? Zullen we nu over de echte problemen gaan praten? Jullie kijken allebei niet echt opgelucht bij deze oplossing, is er meer aan de hand? Etc.)

4. Niet serieus meedoen in de mediatie

Het doel: suggesties verkrijgen hoe om te gaan met gegiechel, niet betrokken lijken en ander niet actief meewerken.
Het beoogde effect: jezelf als mediator serieus nemen en stevig gedrag leren vertonen, je eigen grenzen leren kennen. Bijkomend effect van de oefening is actief luisteren.

De werkwijze

- Start door samen met de kinderen voorbeelden te inventariseren: *'Wanneer doen kinderen niet serieus mee met een mediatie? Wat gebeurt er dan?'* (U kunt hiervoor gebruik maken van de coöperatieve werkvorm TafelRondje per Tweetal of TweePraat, zie bijlagen 8 en 10).

- Maak samen met de kinderen (eventueel aangevuld door een door u zelf verzonnen casus) een schets van een situatie waarbij soms kinderen zich laten bemiddelen zonder dat ze echt betrokken lijken te zijn. Lacherig gedrag is daarbij aan de orde, misschien zelfs flauwe opmerkingen naar de mediator.
- Vertel dat ze nu eerst gaan oefenen met 'stevig' reageren in houding en gebaar. Het is bij mediatie belangrijk dat je stevig kunt reageren en je ook zo'n houding kunt geven. We gaan dat nu oefenen. U vraagt de kinderen in de rij te gaan staan bij een muur. Deze kant staat voor stevig gedrag en houding. U nodigt de kinderen uit u na te doen: stevig staan, schouders naar beneden, rechtop, neutraal gezicht en recht aankijken. Vervolgens nodigt u hen uit naar de andere kant van de ruimte te komen. Hier doen zij u na in het tegenovergestelde gedrag/houding van stevig gedrag. Tenslotte gaat u met hen vanuit de NIET-stevige houding langzaam lopen naar de overkant en daarbij een steeds stevigere houding aannemen. Aan de overkant aangekomen staat iedereen in een stevige houding.
- Nu gaat u met de leerlingen oefenen in het vragen stellen, die helpen om de mediatie weer serieus te krijgen. U geeft een voorbeeld: *'Je kunt de regel herhalen: we doen ons best het probleem op te lossen of: kun je serieus meedoen?'* Vertel dat ze er zo mee gaan oefenen. U geeft kort denktijd om de kinderen de kans te geven zelf een vraag te bedenken.
- Maak tweetallen en laat ze tegenover elkaar staan. Laat de tweetallen afspreken wie van hen nummer 1 is en wie nummer 2.
- De nummers 1 stellen een vraag aan nummers 2 (de vraag is erop gericht de mediatie weer serieus te krijgen). Nummer 2 reageert: zou deze vraag mij helpen weer serieus te doen? Hoe wel?
- Nu mag nummer 2 iets uitproberen, nummer 1 vertelt wat het effect is.
- Maak vervolgens andere tweetallen en herhaal de oefening.
- Inventariseer plenair de bedachte interventies/vragen op het verschil in sturing: welke is heel sturend en bijna confronterend en welke roept weinig weerstand op bij de conflictpartijen?

U kunt er enkele laten uitspelen.

Bijlagen

Checklist Organisatie Leerlingmediatie	**Wie?**	**Wanneer?**
Selectie leerlingen groepen (6), 7 en 8		
Wie geeft de training? En wanneer?		
Wie zijn de coaches (twee collega's of een collega in samenwerking met een geschikte ouder)		
Hoe maken mediatoren zichzelf zichtbaar tijdens hun 'dienst'? Eventueel bestellen jackjes/hesjes		
Afrondingsgesprekken met mediatoren		
Plek en materialen gereed maken - rustige ruimte - stappenplan - een bakje met lege mediatieformulieren en een bakje voor ingevulde formulieren - schrijfgerei - klok, stopwatch, zandloper		
Rooster maken		
Posters maken en ophangen in de gangen: foto met naam en groep en waarom je mediator wil zijn		
Bord in gang: een systeem dat de posters opgehangen kunnen worden als de leerlingen dienst hebben		
Koppels maken van leerlingmediatoren		
Afspraken maken met collega's en leerlingmediatoren wanneer ze dienst hebben		
Introductie mediatoren in de andere klassen, bijvoorbeeld door een rollenspel mediatie		
In de klassen door de leerkracht aandacht aan/lessen over mediatie; alle kinderen moeten het (weer) even ondergaan		
Informatie/nieuwsbrief naar ouders Ouderavond		
Regelmatig communiceren over mediatie, bijvoorbeeld in de nieuwsbrief of schoolkrant		
Intervisiebijeenkomst voor mediatoren (eens per 4-6 weken)		
Evalueren: - met de leerlingmediatoren (o.a. door formulier) - met de andere leerlingen (o.a. door formulier) - met de collega's		

Sollicitatieformulier voor mediatoren

Naam:

Groep:

Datum:

Naar wie zou jij toegaan bij een conflict? Wie denk je dat dat zou kunnen? Schrijf een of meer namen op.

Zou jij zelf mediator willen worden? Schrijf op waarom je dat graag wil (of niet), en waarom je denkt dat jij dat goed zou kunnen (of niet).

DIPLOMA

CED-Groep en Naam school
verklaren dat

«naam»

in het schooljaar 20xx-20xx heeft deelgenomen aan de training voor

leerlingmediator

in het project De Vreedzame School.

«naam» heeft geleerd te bemiddelen bij conflicten tussen leerlingen met behulp van het Mediatie Stappenplan.

Trainer: Directeur:

CED groep
Als leren je lief is

logo school

Afrondingsgesprek

Naam van de leerlingmediator:

Naam van de coach:

Datum:

Hoe vond je het om deze training te doen?	
Denk je dat je nu een mediator **kunt** zijn?	
Denk je dat je nu ook een mediator **wilt** zijn?	
Noem eens een ding waar je goed in bent als mediator.	
Noem eens een ding waar je nog niet zo goed in bent als mediator.	
Met wie denk je dat je het best zou kunnen samenwerken als mediatorkoppel?	
Met wie het op één na best?	
Zijn er nog meer dingen die je wilt zeggen?	

Mediatieformulier voor de leerlingmediatoren

Datum Naam mediatoren	
In welke groep zitten de leerlingen, die het conflict hadden?	Groep:
Hoe werden jullie erbij betrokken?	O Gevraagd door de twee partijen O Zelf erop afgestapt O Gevraagd door juf of meester O Op een andere manier, nl:
Waar ging het conflict over?	
Werd het conflict opgelost?	O ja O nee
Wat is de oplossing?	

Evaluatieformulier voor de mediatoren

Naam:

Groep:

Datum:

Hoeveel mediaties heb jij tot nu toe gedaan?

Waar gebeurden de mediaties? Op welke plek?

Hoe kwamen de kinderen bij je: via de meester of juf, of kwamen ze zelf op je

Hoe vond je dat het ging? Lukte het om te helpen een oplossing te vinden?

Wat vond je moeilijk?

Hoe ging de samenwerking met de andere mediator?

Als je geen of heel weinig mediaties hebt gedaan, waar kwam dat door? Waren er geen ruzies? Of zochten ze niet jouw

Evaluatieformulier voor de leerlingen

Naam:

Groep:

Datum:

Weet je wat een mediator is?	O ja O nee
En weet je wie de mediatoren zijn?	O ja O nee
Hoe vaak heb jij een ruzie of conflict opgelost met de hulp van een mediator?	
Als je geen een keer een ruzie met de hulp van een mediator hebt opgelost: hoe komt dat dan? Had je geen ruzies? Of had je wel ruzies, maar wilde je geen hulp van een mediator? En waarom wilde je geen hulp van een mediator?	
Als je wél een ruzie of conflict hebt opgelost met de hulp van een mediator: hoe vond je dat dat ging?	
Had je het gevoel dat ze naar je luisterden?	O ja O nee
Dat ze je begrepen?	O ja O nee
Dat ze eerlijk waren?	O ja O nee
Was je tevreden over de oplossing van de ruzie of het conflict?	O ja O nee
Denk je dat je nog wel een keer naar een mediator toegaat als je een conflict hebt?	O ja O nee

Coöperatieve werkvorm

TafelRondje per Tweetal

De leerlingen leveren in tweetallen om de beurt een (schriftelijke) bijdrage aan een opdracht.

Ieder tweetal heeft één blad en één pen.

1. De leerkracht stelt een open vraag waarop meerdere korte antwoorden mogelijk zijn. De leerkracht geeft aan wat na afloop teruggevraagd gaat worden.
2. De leerkracht geeft kort denktijd.
3. De leerkracht geeft aan wie mag beginnen.
4. De leerling die het eerst aan de beurt is, schrijft één van zijn of haar antwoorden op.
5. De andere leerling krijgt nu de pen en het papier en schrijft één van zijn of haar antwoorden op.
6. De leerlingen blijven om de beurt werken aan de gezamenlijke opdracht.
7. De leerkracht vraagt na afloop een aantal leerlingen een voorbeeld te noemen.

Variant: tekenen, om en om een bijdrage aan een werkstuk.

Coöperatieve werkvorm

TweeGesprek op Tijd

De leerlingen werken in tweetallen. Ze vertellen om de beurt gedurende een tevoren vastgestelde tijd terwijl de ander luistert.

1. De leerkracht geeft een gespreksonderwerp of stelt een vraag waarop een langer antwoord gegeven kan worden. De leerkracht geeft aan wat na afloop teruggevraagd gaat worden.
2. De leerkracht geeft aan hoeveel tijd iedere leerling heeft om te vertellen.
3. De leerkracht geeft denktijd.
4. De leerkracht geeft aan wie er mag beginnen met vertellen.
5. De luisteraar luistert actief en geeft een positieve reactie na de spreektijd.
6. De leerlingen wisselen op teken van de leerkracht van rol.
7. De leerkracht vraagt na afloop een aantal leerlingen iets te vertellen van wat zij gehoord hebben.

Variant: luisteraar mag vragen stellen, na afloop willekeurig enkele luisteraars vragen hoe het gelukt is om vragen te stellen.

Coöperatieve werkvorm

TweePraat

In tweetallen geven de leerlingen om de beurt een antwoord op een vraag.

1. De leerkracht stelt een open vraag waarop meerdere korte antwoorden mogelijk zijn. De leerkracht geeft aan wat na afloop teruggevraagd gaat worden.
2. De leraar geeft kort denktijd.
3. De leraar geeft aan wie mag beginnen.
4. De leerlingen geven om de beurt antwoord.
5. De leerkracht vraagt na afloop een aantal leerlingen een voorbeeld te noemen.

Casussen conflict twee volwassenen

Mogelijke conflicten:

1. U bent buren. Eén van u beiden (A) parkeert de auto steeds voor de deur van de buren. Deze buur (B) kan daardoor de eigen auto niet voor de deur zetten.
   A heeft 2 auto's.
   B moet vaak zware spullen in en uit laden.
   In een zijstraat is voldoende parkeerruimte.
   B heeft alleen op maandag en in het weekeinde zware spullen in en uit te laden.

2. U woont in een flat.
   A heeft een hond, die graag buiten op de galerij ligt.
   B is een beetje bang voor honden en moet langs de hond van de buren.
   De hond ligt niet vast. Op vaste tijden ('s ochtends vroeg en 's avonds vanaf 18.00 uur) moet buur B in ieder geval langs de hond van A.

3. U woont in een flat.
   U (buur A) heeft net nieuw parket laten leggen.
   Uw (kleine) kinderen kunnen nu lekker spelen met fietsjes en ballen.

   B woont onder buur A. Sinds er parket ligt is er veel lawaai. U ergert zich aan de herrie die de hele dag doorgaat.
   B is overdag aan het werk, en heeft er vooral 's avonds last van en op zaterdag- en zondagochtend.
   A heeft het parket los gelegd en is handig. Er zou isolatie onder kunnen komen.

Stappenplan Mediatie

Het begin

1. Hallo, wij zijn …… en …… . Hoe heten jullie?
   Wij zijn mediatoren. We kunnen jullie helpen om het conflict op te lossen. Willen jullie hulp bij het oplossen van het probleem?
2. *Zoek een rustige plek om de mediatie te doen.*
3. We hebben drie regels:
   ① We doen echt ons best om het probleem op te lossen.
   ② We gaan niet schelden.
   ③ We laten elkaar uitpraten.
4. Zijn jullie het daarmee eens?

Het conflict

5. Wat is het probleem? *Vat samen*.
6. Hoe voel je je erbij?
7. Wat is er volgens jou gebeurd? *Vat samen.*
8. Hoe voel je je erbij?
9. Dus als ik het goed begrijp, is jullie conflict dat ……

Oplossingen bedenken

10. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? *Vat samen*.
11. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
    nee → stap 12
    ja → stap 15
12. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? *Vat samen*.
13. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
    nee → stap 14
    ja → stap 15
14. Kunnen jullie er een win-win oplossing van maken? Kunnen jullie nog andere oplossingen bedenken? Mag ik een tip geven? *Laat kinderen zelf meer oplossingen bedenken en help een goede oplossing uit te kiezen.*

Afronding

15. Dus de oplossing is … . Klopt dat?
16. Hoe gaan jullie dat doen?
17. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd met het oplossen van het conflict.
    Geef ze een hand, en vraag of ze elkaar ook een hand willen geven.
18. *Vul het mediatieformulier in.*

Stappenplan Mediatie 'speciaal'

Het begin

1. Hallo, wij zijn …….. en …….. Wij zijn mediatoren.
   Hoe heten jullie?
2. Willen jullie hulp?
3. Vinden jullie dit een rustige plek?
4. We hebben drie regels:
   ①We doen ons best om het probleem op te lossen.
   ②We gaan niet schelden.
   ③We praten niet door elkaar heen.
   Zijn jullie het daarmee eens?

Luisteren

5. Wat is volgens jou het probleem?
   Dus volgens jou …...
6. Hoe voel jij je nu?
7. Wat is er volgens jou gebeurd?
   Dus volgens jou……..
8. Hoe voel jij je nu?
9. Dus volgens jou is…… en volgens jou is……

Zoeken naar oplossingen

10. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?
11. Ben je het daarmee eens?
12. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?
13. Ben je het daarmee eens?
14. Zit er een oplossing bij waarmee jullie het allebei eens zijn?
    (JA - ga naar stap 17*)*
    *(*NEE - ga naar stap 15*)*

Kiezen van een oplossing

15. Welke oplossingen weten jullie nog meer?
    Of: Heb je nog andere oplossingen?
    Of: Ik heb wel een tip: ……..
16. Zijn jullie het daarmee eens?
17. Dus de oplossing is:…… Zijn jullie het allebei hiermee eens?
18. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd dat jullie het conflict hebben opgelost.
    (*Geef de kinderen een hand.*)
    Willen jullie elkaar ook een hand geven?
19. Neem afscheid en vul het mediatieformulier in.

WEL

NIET

SOMS

Casus: De CD met Amiena en Khadiesja

Jij bent **Amiena**.
Je zit in groep 5.
Je zit naast je vriendin Khadiesja.

Dit is wat je vertelt.

Gisteren had Khadiesja een cd van Jennifer Lopez bij zich
'Wat een gave cd,' zei ik.
'Je mag 'm wel hebben, hoor,' zei Khadiesja toen.
'O leuk,' zei ik, 'dank je wel.'

Maar vandaag hebben wij ruzie gekregen over de cd.
Khadiesja wil hem terughebben.
Ik zei: 'nee hoor, eens gegeven blijft gegeven.'
Khadiesja zegt dat ze hem niet aan mij gegeven heeft.

Dit is wat je erbij denkt.

Ik wil hem niet teruggeven.
Khadiesja heeft heel veel cd's thuis.
En ik heb Khadiesja pas al mijn Pokémons gegeven.
Zij mag ook wel eens wat geven, ze heeft genoeg.
En Jennifer Lopez is mijn idool.

Dit is wat je erbij voelt.

Het voelt net alsof ik een dief ben.
Alsof ik sta te liegen.
Ik was juist zo blij met dat cadeautje.
Nu ben ik teleurgesteld.

Casus: De CD met Amiena en Khadiesja

Jij bent **Khadiesja**.
Je zit in groep 5.
Je zit naast je vriendin Amiena.

Dit is wat je vertelt.

Ik haalde gisteren mijn cd van Jennifer Lopez even uit mijn tas.
Amiena zei meteen: 'O, Jennifer Lopez, wat gaaf.'
'Je mag 'm wel even lenen,' zei ik toen.

Maar nu heeft ze 'm ingepikt.
Ze wil mijn cd niet meer teruggeven.
En ze zegt dat ik 'm gegeven heb

Dit is wat je erbij denkt.

Ik wil mijn cd terug.
Amiena heeft altijd van die truckjes.
Pas wou ze al haar oude Pokémons weggooien.
Ik wou ze toen wel hebben.
En nu zeurt ze elke dag dat ik wat terug moet geven.

Dit is wat je erbij voelt.

Ik ben een beetje bang voor Amiena.
Ze probeert altijd de baas te spelen.
En anders stookt ze meisjes tegen me op.
Ik ben maar liever weer vriendin met haar.

Casus: De CD met Mohammed en Roy

Jij bent **Mohammed**.
Je zit in groep 5.
Je zit naast je vriend Roy.

Dit is wat je vertelt.

Gisteren had Roy een cd van Robbie Williams.
'Yes, Robbie Williams, hartstikke goed,' zei ik.
'Je mag 'm wel hebben, hoor,' zei Roy toen.
'Oké man,' zei ik 'dank je wel.'

Maar vandaag hebben jullie ruzie gekregen over de cd.
Roy wil hem terughebben.
Jij zegt: 'nee hoor, eens gegeven blijft gegeven.'
Roy zegt dat hij hem niet aan jou gegeven heeft.

Dit is wat je denkt.

Ik wil hem niet teruggeven.
Roy heeft een heleboel cd's thuis.
En ik heb pas al mijn oude Pokémons
aan Roy gegeven.
Die vraag ik toch ook niet terug?

Dit is wat je voelt.

Het voelt net alsof ik een dief ben.
Alsof ik sta te liegen.
Ik was juist zo blij met dat cadeautje.
Nu ben ik teleurgesteld.

Casus: De CD met Mohammed en Roy

Jij bent **Roy**.
Je zit in groep 5.
Je zit naast je vriend Mohammed.

Dit is wat je vertelt.

Ik haalde gisteren mijn cd van Robbie Williams uit mijn tas
Mohammed zei meteen: 'Robbie Williams, gaaf.'
'Je mag 'm wel even lenen,' zei ik toen.

Maar nu heeft hij mijn cd ingepikt.
En hij zegt dat ik hem gegeven heb

Dit is wat je erbij denkt.

Ik wil mijn cd terug.
Mohammed heeft altijd van die truckjes.
Pas wou hij al zijn oude Pokémons weggooien.
Ik wou ze toen wel hebben.
En nu zegt hij steeds dat ik wat terug moet geven

Dit is wat je erbij voelt.

Ik ben een beetje bang voor Mohammed.
Hij probeert altijd mijn spullen in te pikken.
En anders stookt hij jongens tegen me op.
Ik ben maar liever weer vriend met hem.

Casus: De gescheurde bloes met Angela en Birgit

Angela en Birgit hebben ruzie.
Angela schijnt de bloes van Birgit gescheurd te hebben.
Ze zijn naar de juf gegaan.
De juf heeft ze doorgestuurd naar de mediatoren.

Angela's verhaal.

De school ging uit. Ik liep door de gang. Toen ik bij de trap was komen een paar kinderen hard aanrennen. Birgit ook en die botst tegen mij aan. Ik val bijna van de trap. Daarom hou ik me vast aan haar bloes. Toen scheurde die bloes. Birgit ging toen schelden en zei dat ik die bloes moet betalen. Maar het was mijn schuld niet. En ik betaal helemaal niks!

Dit is wat Angela denkt.

Ze schrok toen Birgit tegen haar aan botste. Ze vindt het wel vervelend dat die bloes gescheurd is. Maar toen Birgit zo kwaad werd, werd zij ook kwaad.

Casus: De gescheurde bloes met Angela en Birgit

Angela en Birgit hebben ruzie.
Angela schijnt de bloes van Birgit gescheurd te hebben.
Ze zijn naar de juf gegaan.
De juf heeft ze doorgestuurd naar de mediatoren.

Birgit's verhaal.

Ik liep over de gang met een heleboel anderen.
Er werd heel veel geduwd want er kwamen kinderen uit een andere klas bij.
Toen waren we bij de trap.
Ik weet niet eens dat Angela daar liep.
Opeens trekt iemand aan mijn kleren en mijn bloes scheurt.
Dat was Angela.
Ik zeg tegen haar: dat gaat je wel geld kosten!
Werd ze heel kwaad. Toen werd ik ook kwaad.

Dit is wat Birgit denkt.

Zij is geschrokken dat haar bloes is gescheurd en ook boos.
Ze vindt het heel erg dat hij kapot is want hij was net nieuw.
Ze krijgt er niet nog een van haar moeder.

Casus: Voetbal met Roy en Jeffrey

Jij bent **Roy**.
Je zit in groep 7. Je houdt heel erg van voetbal en je hebt hierover ruzie met Jeffrey. Je mocht van Jeffrey niet in zijn voetbalteam, waar ook je beste vriend (Karim) in zit. Je bent naar de juf gegaan en de juf heeft je doorgestuurd naar de mediatoren.

Dit is wat je vertelt.

In de pauze wilde ik meedoen met de voetbalwedstrijdjes. Ik wilde graag in het team met mijn beste vriend Karim, maar dat mocht niet van Jeffrey. Hij zei dat ik maar een ander team moest zoeken. Toen ben ik naar de juf gegaan om dat te zeggen. Jeffrey riep toen dat ik een watje ben.

Dit is wat je denkt.

Ik baal ervan dat ik van Jeffrey niet in team van Karim mag. Ik weet niet waarom Jeffrey mij er niet bij wil hebben. Ik vind dat Jeffrey vaak de baas speelt, nu ook weer.

Casus: Voetbal met Roy en Jeffrey

Jij bent **Jeffrey**.
Je zit in groep 7. Je houdt heel erg van voetballen. In de pauze heb je voetbalwedstrijdjes georganiseerd. Roy wilde in jouw team, maar dat wilde je niet. Roy is toen naar de juf gegaan en die heeft jullie doorgestuurd naar de mediatoren.

Dit is wat je vertelt.

In de pauze heb ik voetbalwedstrijdjes georganiseerd. Ik had iedereen ingedeeld en zat zelf bij Karim in het team. Roy wilde per se ook in mijn team, maar dat wilde ik niet. Toen ik dat zei liep hij gelijk naar de juf toe om het te vertellen. Ik riep toen dat hij een watje was.

Dit is wat je denkt.

Ik wilde niet dat Roy in ons team zat, omdat hij niet zo goed is als Karim. Maar ik voel me nu toch wel een beetje schuldig. Roy vindt me niet meer aardig en Karim vond het ook niet leuk dat ik Roy niet in ons team wilde.

Casus: Roddel met Suzanne en Michelle

Jij bent **Suzanne**.
Je zit in groep 7. Michelle is altijd al je allerbeste vriendin geweest, maar nu vind je haar niet meer zo aardig. Ze heeft achter je rug om verhalen over je ouders verteld.

Dit is wat je vertelt.

Gisteren vond ik in ons lokaal een briefje dat Michelle aan Roos had geschreven. Ik zag mijn naam erin staan en ging het lezen. Er stond in dat mijn ouders problemen hebben thuis. Maar dat is helemaal niet waar! Toen ik Michelle zag schold ik haar dus voor van alles en nog wat uit.

Dit is wat je denkt.

Gisteren was ik heel boos op Michelle. Ik baal ervan dat zij verhalen over mij vertelt aan anderen. Nu denkt vast iedereen dat mijn ouders gaan scheiden.

Casus: Roddel met Suzanne en Michelle

Jij bent **Michelle.**
Je zit in groep 7. Suzanne is je beste vriendin, maar sinds gisteren vindt ze je niet meer zo aardig. Ze heeft een briefje van jou gevonden waarin je iets had geschreven over de ouders van Suzanne. Suzanne heeft je toen uitgescholden en jullie hebben een flinke ruzie gehad.

Dit is wat je vertelt.

Gisteren heb ik een briefje geschreven aan Roos over Suzanne. Daar stond in dat ik dacht dat haar ouders het niet meer zo leuk hebben thuis en dat ik dat heel vervelend vond voor haar. Toen Suzanne dit briefje vond is ze heel erg boos geworden en heeft ze me uitgescholden.

Dit is wat je denkt.

Ik heb best wel spijt van wat er gisteren allemaal is gebeurd. Ik hoop dat Suzanne nog steeds vriendinnen met mij wil zijn.

1. Hallo, wij zijn …… en …… .

   Hoe heten jullie?

   Wij zijn mediatoren. We kunnen jullie helpen om het conflict op te lossen.

   Willen jullie hulp bij het oplossen van het probleem?

2. *Zoek een rustige plek om de mediatie te doen.*

3. We hebben drie regels:

① We doen echt ons best om het probleem op te lossen.

② We gaan niet schelden.

③ We laten elkaar uitpraten.

4. Zijn jullie het daarmee eens?

5. Wat is het probleem?

Vat samen.

6. Hoe voel je je erbij?

7. Wat is er volgens jou gebeurd?

   Vat samen.

8. Hoe voel je je erbij?

9. Dus als ik het goed begrijp, is jullie conflict dat .....

10. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? Vat samen.

11. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?

    nee → stap 12

    ja → stap 15

12. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? Vat samen.

13. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?

    nee → stap 14

    ja → stap 15

14. Kunnen jullie er een win-win oplossing van maken?

    Kunnen jullie nog andere oplossingen bedenken? Mag ik een tip geven?

    Laat kinderen zelf meer oplossingen bedenken en help een goede oplossing uit te kiezen.

15. Dus de oplossing is … . Klopt dat?

16. Hoe gaan jullie dat doen?

17. Hoe voel je je nu?

    Gefeliciteerd met het oplossen van het conflict.

    Geef ze een hand, en vraag of ze elkaar ook een hand willen geven.

18. *Vul het mediatieformulier in.*

1. Hallo, wij zijn …….. en ……..

   Wij zijn mediatoren.

   Hoe heten jullie?

2. Willen jullie hulp?

3. Vinden jullie dit een rustige plek?

4. We hebben drie regels:

① We doen echt ons best om het probleem op te lossen.

② We gaan niet schelden.

③ We laten elkaar uitpraten.

Zijn jullie het daarmee eens?

5. Wat is volgens jou het probleem?

   Dus volgens jou ……

6. Hoe voel jij je nu?

7. Wat is er volgens jou gebeurd?

Dus volgens jou……..

8. Hoe voel jij je nu?

9. Dus volgens jou is..... en volgens jou is.....

10. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?

11. Ben je het daarmee eens?

12. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?

13. Ben je het daarmee eens?

14. Zit er een oplossing bij waarmee jullie het allebei eens zijn?

    (JA - ga naar stap 17)

    (NEE - ga naar stap 15)

15. Welke oplossingen weten jullie nog meer?

    Of: Heb je nog andere oplossingen?

    Of: Ik heb wel een tip: ……..

16. Zijn jullie het daarmee eens?

17. Dus de oplossing is:..... Zijn jullie het allebei hiermee eens?

18. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd dat jullie het conflict hebben opgelost. (*Geef de kinderen een hand*.) Willen jullie elkaar ook een hand geven?

19. Neem afscheid en vul het mediatieformulier in.

Werkboek
De Vreedzame School: training leerlingmediatoren

De Vreedzame School

Training mediatoren

Werkboek

van

CED groep

Als leren je lief is

Wat moet een mediator kunnen?

- stappenplan voor mediatie kennen en toepassen
- goed en actief luisteren
- samenvatten
- parafraseren
- naar gevoelens vragen
- gevoelens herkennen bij anderen
- vragen stellen
- slimme vragen bedenken
- niet te snel met oplossingen komen
- geduldig zijn
- kinderen zelf oplossingen laten bedenken
- neutraal/onpartijdig zijn
- respect hebben voor beide partijen
- stevig zijn; respect afdwingen
- serieus zijn
- samenwerken

Goed en actief luisteren: wat wil ik oefenen?

Wat kan ik al?

Wat moet ik nog leren?

Dit is mijn **LEERDOEL**

Stappenplan Mediatie

Het begin

1. Hallo, wij zijn …… en …… . Hoe heten jullie?
   Wij zijn mediatoren. We kunnen jullie helpen om het conflict op te lossen. Willen jullie hulp bij het oplossen van het probleem?
2. *Zoek een rustige plek om de mediatie te doen.*
3. We hebben drie regels:
   ① We doen echt ons best om het probleem op te lossen.
   ② We gaan niet schelden.
   ③ We laten elkaar uitpraten.
4. Zijn jullie het daarmee eens?

Het conflict

5. Wat is het probleem? *Vat samen*.
6. Hoe voel je je erbij?
7. Wat is er volgens jou gebeurd? *Vat samen.*
8. Hoe voel je je erbij?
9. Dus als ik het goed begrijp, is jullie conflict dat ……

Oplossingen bedenken

10. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? *Vat samen*.
11. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
    nee → stap 12
    ja → stap 15
12. Weet jij een oplossing waarmee jullie allebei tevreden zijn? *Vat samen*.
13. Vraag de ander: Ben je het daarmee eens?
    nee → stap 14
    ja → stap 15
14. Kunnen jullie er een win-win oplossing van maken? Kunnen jullie nog andere oplossingen bedenken? Mag ik een tip geven? *Laat kinderen zelf meer oplossingen bedenken en help een goede oplossing uit te kiezen.*

Afronding

15. Dus de oplossing is … . Klopt dat?
16. Hoe gaan jullie dat doen?
17. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd met het oplossen van het conflict.
    Geef ze een hand, en vraag of ze elkaar ook een hand willen geven.
18. *Vul het mediatieformulier in.*

.

Stappenplan Mediatie 'speciaal'

Het begin

1. Hallo, wij zijn …….. en …….. Wij zijn mediatoren.
   Hoe heten jullie?
2. Willen jullie hulp?
3. Vinden jullie dit een rustige plek?
4. We hebben drie regels:
   ①We doen ons best om het probleem op te lossen.
   ②We gaan niet schelden.
   ③We praten niet door elkaar heen.
   Zijn jullie het daarmee eens?

Luisteren

5. Wat is volgens jou het probleem?
   Dus volgens jou …...
6. Hoe voel jij je nu?
7. Wat is er volgens jou gebeurd?
   Dus volgens jou……..
8. Hoe voel jij je nu?
9. Dus volgens jou is…… en volgens jou is……

Zoeken naar oplossingen

10. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?
11. Ben je het daarmee eens?
12. Wat kun jij nu doen om het probleem op te lossen?
13. Ben je het daarmee eens?
14. Zit er een oplossing bij waarmee jullie het allebei eens zijn?
    (JA - *ga naar stap 17)*
    *(*NEE - ga naar stap 15*)*

Kiezen van een oplossing

15. Welke oplossingen weten jullie nog meer?
    Of: Heb je nog andere oplossingen?
    Of: Ik heb wel een tip: ……..
16. Zijn jullie het daarmee eens?
17. Dus de oplossing is:…… Zijn jullie het allebei hiermee eens?
18. Hoe voel je je nu? Gefeliciteerd dat jullie het conflict hebben opgelost.
    (*Geef de kinderen een hand.*)
    Willen jullie elkaar ook een hand geven?
19. Neem afscheid en vul het mediatieformulier in.

Wat moet je doen…

Als twee kinderen ruzie hebben neem je ze mee naar binnen en begint een mediatie.

WEL / NIET / SOMS

Tussenbeide komen in een gevecht.

WEL / NIET / SOMS

Zeggen dat één van beide gelijk heeft en de ander niet.

WEL / NIET / SOMS

Oplossingen bedenken voor het conflict

WEL / NIET / SOMS

Wel en niet doen bij een mediatie

☺ **Wel doen**	☹ **Niet doen**
Vragen of leerlingen mediatie willen.	Mediëren zonder te vragen of ze het willen.
Naar de leerkracht toe gaan als er gevochten wordt.	Politieagentje spelen.
Goed luisteren naar beide partijen en onpartijdig blijven.	Partij trekken voor één van beide partijen.
De kinderen helpen met het vinden van een oplossing.	Zelf oplossingen bedenken voor hun conflict.

Door Studio Jan Kruis

Jan, Jans en de kinderen

libelle 33-99

1. Lees de strip van Jan, Jans en de kinderen.

2. Geef antwoord op de vraag:
   Welke fouten maakt de mediator allemaal?
   Schrijf de drie fouten die je het belangrijkste vindt op.

1

2

3

Mediatieformulier voor de leerlingmediatoren

Datum Naam mediatoren	
In welke groep zitten de leerlingen, die het conflict hadden?	Groep:
Hoe werden jullie erbij betrokken?	O Gevraagd door de twee partijen O Zelf erop afgestapt O Gevraagd door juf of meester O Op een andere manier, nl:
Waar ging het conflict over?	
Werd het conflict opgelost?	O ja O nee
Wat is de oplossing?	

Een mediator is iemand die anderen helpt bij het oplossen van hun conflict.

Op school kan de juf of de meester dat zijn.

Op deze school worden leerlingen opgeleid tot mediator.

Zij helpen andere leerlingen bij het oplossen van hun conflicten.

In deze training worden wij opgeleid tot mediator.

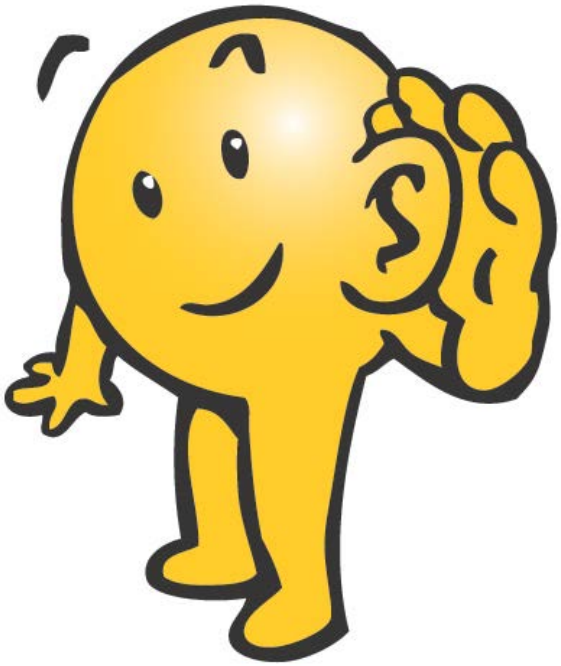
Conflicten zijn geen bijzondere gebeurtenissen.
Conflicten zijn heel normaal.
Ze horen er bij.

Een conflict is nog geen ruzie.
Als je niet goed weet hoe je een conflict moet oplossen kan het een ruzie worden.

Conflicten hoeven niet vervelend te zijn.
Je kunt er ook van leren.
Of daarna betere vrienden worden.

Actief luisteren

1. Laat zien dat je luistert.
2. Val niet in de rede.
3. Vat samen wat de ander heeft gezegd.
4. Zeg wat de ander volgens jou erbij voelt.
5. Vraag door als je iets niet begrijpt.
   Vraag ook door als je meer wilt weten.

Spelregels bij mediatie

Voor je aan de mediatie begint vertel je dat er spelregels zijn.

De drie regels zijn:

- *We doen ons best om het probleem op te lossen.*
- *We gaan niet schelden.*
- *We praten niet door elkaar heen.*

Waarom zijn deze regels er?

We doen ons best om het probleem op te lossen.

We gaan niet schelden.

We praten niet door elkaar heen.

Aantekeningen

Aantekeningen

Aantekeningen

Voorbeeldbrief om ouders toestemming te vragen

Geachte ouder(s)/verzorger(s) van ……,

Onze school is net als u voortdurend bezig met opvoeden. Wij hebben gekozen voor een programma, De Vreedzame School, dat ons helpt om de doelen, die wij belangrijk vinden te realiseren. De Vreedzame School is een programma dat streeft naar een klimaat in school en klas waarin betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de kinderen centraal staat. De school wordt een democratische gemeenschap, waarin ook de kinderen een stem hebben, zich gezien en gehoord voelen, en op een positieve manier met elkaar omgaan. Hierbij staat conflictoplossing centraal. Kinderen en leerkrachten leren hoe je constructief met conflicten om kunt gaan. Leerlingen worden opgeleid tot leerlingmediator, die helpen bij het oplossen van conflicten.
Wij denken dat uw kind dat ook zou kunnen en willen meegaan in zijn/haar wens.
Leerlingmediatoren worden opgeleid, om kinderen te helpen, die niet zelf een conflict kunnen oplossen. Zij helpen kinderen, als ze dat willen en rustig zijn. De leerkrachten bewaken dat de mediatie veilig en succesvol kan zijn. In Nederland zijn al duizenden kinderen opgeleid tot mediator. Het is prachtig om te zien, hoe goed kinderen dat kunnen leren en hoe ze groeien in die rol en de daarmee gegeven verantwoordelijkheid.

Hoe gaat het verder?
Met uw instemming krijgt uw kind een training van drie keer twee uur. Wij zorgen ervoor dat de daardoor gemiste lesstof ingehaald wordt. De training is op school en tijdens lestijd. Uw kind mag tijdens en na de training steeds beslissen of hij/zij er mee door wil gaan. De training wordt afgesloten met een feestelijke huldiging en diploma-uitreiking.
Ongeveer één keer per week heeft uw kind met een ander kind op een dag ‘dienst’. Uw kind kan dan ingezet worden voor mediatie. De leerkrachten beslissen in de eerste periode of dat verstandig is en schatten in of dat prettige en veilig kan verlopen. De mediatie vindt tijdens schooltijd plaats.

Hierbij geven de ouders/verzorgers van……..
toestemming, dat hun kind de training tot leerlingmediator volgt.

Datum: Plaats:

Handtekening:

Voorbeeldtekst Nieuwsbrief over mediatie

Beste ouders en verzorgers,

Onze school is net als u voortdurend bezig met opvoeden. Wij doen dat vanuit de uitgangspunten van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een programma dat streeft naar een klimaat in school en klas waarin betrokkenheid en verantwoordelijkheid van kinderen centraal staan. De school wordt een democratische gemeenschap waarin ook de kinderen een stem hebben, zich gezien en gehoord voelen en op een positieve manier met elkaar omgaan. Hierbij staat conflictoplossing centraal. Kinderen leren hoe je constructief met conflicten om kunt gaan. We stimuleren kinderen hun conflicten voor zover mogelijk zelfstandig op te lossen. Wanneer de kinderen het niet lukt om een conflict zelf op te lossen kunnen ze ondersteund worden door een mediator. Kinderen doen zo ervaring op met conflictbemiddeling met behulp van een derde, neutrale partij.

De mediator kan een leerkracht zijn, maar ook een medeleerling. Vandaar dat we bij ons op school jaarlijks een aantal bovenbouwleerlingen opleiden tot leerlingmediator, die andere kinderen gaan helpen bij het oplossen van een conflict als ze daar zelf niet in slagen. De leerkrachten bewaken dat mediaties veilig en succesvol verlopen.

Dit schooljaar vindt de training plaats in de periode van … tot …. Voorafgaand aan de training wordt toestemming gevraagd aan de ouders/verzorgers van de leerlingen die gevraagd worden om leerlingmediator te worden. Kinderen solliciteren voor deze taak en de hele groep heeft er een belangrijke stem in welke kinderen opgeleid worden. Na de training kunt u in school zien welke leerlingmediatoren ‘dienst’ hebben op een bepaalde dag.

In Nederland zijn al duizenden kinderen opgeleid tot mediator. Het is prachtig om te zien, hoe goed kinderen dat kunnen leren. De kinderen groeien in die rol en de daarmee gegeven verantwoordelijkheid.